

Boldog, akit kiválasztasz és
magadhoz fogadsz,
aki udvaraidban lakhat.
Hadd dúslakodjunk házad
javaiban,
szentséges templomodban!
Zsolt 65,5

Új Ember

MAGYARORSZÁG KATOLIKUS HETILAPJA

SEDE VACANTE

LXXXI. évf. 18. • (4001.)
2025. május 4. • Ára 445 Ft

Hidakat épített, a befogadást és a békét hirdette

Fotó: Vatican Media

Eltemették Ferenc pápát

A Szent Péter-bazilika előtti téren április 26-án 10 órától celebrálták a szentmisét Ferenc pápa lelki üdvéért, mintegy kétszázötvenezer ember részvételével. A szertartást Giovanni Battista Re bíboros, a bíborosi kollégium dékánja vezette; kilencszáznyolcvanan koncelebráltak, bíborosok, püspökök, papok. Ezt követően a koporsót a Santa Maria Maggiore-bazilikába, Ferenc pápa végső nyughelyére vitték.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferenciát (MKPK) Erdő Péter bíboros, prímás; Veres András püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, valamint Németh Gábor, az MKPK titkára képviselte a temetési szentmisén; részt vett a szertartáson Kocsis Fülöp hajdúdorogi érsek-metropolita is. A bíborosok között ott volt Német László belgrádi érsek is. Eljöttek a világ vezetői, uralkodók, államfők, miniszterelnökök, valamint nemzetközi szervezetek delegációi. Magyarországot a Sulyok Tamás köztársasági elnök által vezetett állami delegáció, Orbán Viktor miniszterelnök és Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes képviselték.

A temetési misén a testvéregyházak számtalan képviselője és más vallások vezetői is részt vettek, szép jeleként annak, hogy Ferenc pápa mennyire az egységet képviselte. A remény szentévében a fiatalok jubileumára érkezők másokkal együtt már előző estétől a tér közelében várakoztak, hogy aztán minél közelebb lehessenek a szeretett pápához a temetési szertartáson. Mire a szentmise elkezdődött, már nemcsak a tér, hanem a környező utcák is megteltek azokkal, akik személyesen szerettek volna jelen lenni és búcsút venni ettől a pápától, aki oly közel állt az emberekhez, aki az evangélium erejével igyekezett gyógyítani sebzett világunkat.

(Folytatás a 2-3. oldalon)

Május 7-én kezdődik a konklávé

Lapzártánk idején (április 28-án) érkezett a hír, hogy az új pápát megválasztó konklávé május 7-én, szerdán veszi kezdetét. Arra hívjuk Olvasóinkat, csatlakozzunk az egész Egyházhoz, és kérjük a Szentlélek kegyelmét, hogy Krisztus nyájának méltó pásztora legyen!

ISSN 0133-1205

9 770133 120548

Az együttérzés egy hangja elcsendesedett

Hálaadó szentmisét mutattak be Ferenc pápáért Budapesten

Ferenc pápa lelki üdvéért mutattak be szentmisét április 23-án Budapesten a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) tagjai; a Szent István-bazilikát megtöltötték az elhunyt Szentatyára emlékezők. Húsvét nyolcadában a megemlékező és hálaadó szentmise főcelebránsa Veres András győri püspök, az MKPK elnöke volt, a homíliát Michael Wallace Banach érsek, magyarországi apostoli nuncius mondta.

Ferenc pápa húsvéthétfő reggelén bekövetkezett halála megrázta az egész világot. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia tagjai közösen mutattak be szentmisét ott, ahol nem egészen két éve a Szentatyá látogatta meg és tanította a Magyar Katolikus Egyház püspökeit, papjait, szerzeteseit és

szereztesnőit. Közelsége mindenki számára megragadó volt, és örökre emlékezetes marad. Az érte bemutatott megemlékező és hálaadó szentmisén koncelebrált Babel Balázs kalocsa-kecskeméti érsek, Ternyák Csaba egri érsek, Udvardy György veszprémi érsek, az MKPK jelen lévő tagjai, valamint Zsódi Viktor piarista tartományfőnök, a Férfi Szerzeteselőjárók Konferenciájának elnöke.

A szertartáson részt vettek a férfi- és női szerzetesrendek előjárói, köztük Németh Emma, a Szociális Testvérek Társaságának kerületi előjárója, a Magyarországi Rendfőnöknők Konferenciájának vezetője; a szerzetesrendek nagy számban megjelent tagjai; a testvéregyházak vezetői és képviselői, köztük Fabiny Tamás, az Északi Evangélikus Egyházkerület püspöke.

(Folytatás az 5. oldalon)

„...te azt mondtad, jó vagyok...”

Szerkesztőségi búcsú Ferenc pápától

Alábbiakban szerkesztőségi közleményt adunk közre.

Kedves jó Ferenc pápa!
Eljött a búcsúzás ideje. Sokan sok mindent megírtak és még fognak írni veled és szolgálatoddal kapcsolatban. Engedd meg, hogy egykori kollégánk, Pilinszky János versével búcsúzzunk tőled:

Rossz voltam, s te azt mondtad,
jó vagyok.
Csúf, de te gyönyörűnek találtál.
Végighallgattad mindig, amit
mondtam.
Halandóból így lettem halhatatlan.
(Pilinszky János: Átváltozás)

Csatlakozunk Giovanni Battista Re bíboros temetési szentmisén elhangzott szavaihoz, szívünkéből szölt:

„Ferenc pápa szerette ezzel befejezni beszédeit és találko-

zásait: »Ne felejtsetek el imádkozni értem!«

Kedves Ferenc pápa, most tőled kérjük, hogy te imádkozz miértünk!

Az égből most te áldd meg az Egyházat, áldd meg Rómát, áldd meg az egész világot, ahogyan ezt múlt szombat tetted ennek a bazilikának az erkélyéről, utoljára magadhoz ölelve az Isten egész népét, s vele lélekben az emberiséget is, amely őszinte szívvel keresi az igazságot és ébren tartja a remény lángját!”

Köszönünk mindent, Isten veled!

Kuzmányi István főszerkesztő,
a Magyar Kurír
és az Új Ember munkatársai

Fotó: Turjányi Tuzson
(archív: Ferenc pápa hazaindul, Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér, 2023. április 30.)

(Folytatás az 1. oldalról)

Az *Ordo Exsequiarum Romani Pontificis*, a pápák temetéséről szóló liturgikus könyv előírásai szerint zajlott a szertartás. A bazilika főhajójában 10 órakor elindult a koncelebráns bíborosok, köztük a keleti egyházak pátriárkáinak menete. A papság piros miseruhát viselt, ősi hagyomány szerint, ahogy a pápát is – a vértanúságra utalva – piros miseruhában temetik el.

Ferenc pápa pénteken este már lezár, egyszerű, belülről cinlemezsel borított fakoporsóját az ünnepélyes menet kíséretében vitték ki a baziliká-

jövő hálával fordulok az államfőkhöz, a kormányfőkhöz és a hivatalos küldöttségekhez, amelyek számos országból érkeztek, hogy kifejezzék szeretetüket, tiszteletüket és megbecsülésüket a pápa iránt, aki itthagyt minket.

A szeretet és a részvétel kinyilvánításának az a mértéke, amelyet nap nap után tapasztaltunk a földi létből az örökkévalóságba távozása óta, megmutatja, Ferenc pápa gazdag pontifikátusa mennyire megérintette az emberek lelkét és szívét. Az utolsó kép, amely vele kapcsolatban megmarad szemeinkben és szíveinkben, múlt vasárnapi. Húsvét ünne-

lelkipásztori vezetői stílusát, erős személyisége rögvest nyomot hagyott az Egyház kormányzásán, közvetlen kapcsolatot alakítva ki egyes személyekkel és egész népekkel.

Arra vágyott, hogy közel legyen mindenkihez, kiemelt figyelmet

Hidakat épített, Eltemették Ferenc pápát

kat. Nagyon spontán volt, informális módon fordult mindenkihez, még az Egyháztól távoli személyekhez is. Áthatotta az emberi melegség, és mélységesen érzékeny volt a kortárs drámákra. Ferenc pápa valóban osztozott globalizációs korunk félelmeiben, szenvedéseiben és reményeiben, az emberek szívéhez közvetlenül és azonnal elérni képes üzenettel ajándékozott vigasztalást és bátorítást.

Karizmája volt a befogadásra és a meghallgatásra, ehhez járult egy olyan viselkedésmód, amelyet a mai korra való érzékenység jellemzett. Megérintette a szíveket, próbálta újraéleszteni az erkölcsi és lelki energiákat. Az evangélizáció feladata képezte pápasága vezérgondolatát, egyértelműen missziós jelleggel terjesztve az evangélium örömét, ami első apostoli buzdításának a címe is volt: *Evangelii gaudium*. Ez az öröm bizalommal és reménnyel tölti el mindazok szívét, akik az Istenre bízzák magukat.

Küldetése vezérfonala az a meggyőződés volt, hogy az Egyház mindenki számára otthon; olyan otthon, amelynek mindig nyitva állnak az ajtajai. Több alkalommal úgy hivatkozott képletesen az Egyházra, mint „tábori kórházra” egy csata után, ahol sok a sebesült. Ez az Egyház arra vágyik, hogy határozottan

Ugyanezen irányba mutatott leszboszi útja, amelyen az ökumenikus pátriárkával és az athéni érsekkel vett részt, valamint a Mexikó és az Amerikai Egyesült Államok határán bemutatott szentmiséje is.

Negyvenhét fásasztó apostoli útja közül különösen is bevonul a történelembe a 2021-es iraki látogatás, amelyet minden kockázat dacára vállalt. Ez a nehéz apostoli út gyógyírt kínált az iraki lakosság nyílt sebeire, amely oly sokat szenvedett az ISIS embertelen tettei okán. Ez a látogatás fontos volt a vallásközi párbeszéd miatt is: ez lelkipásztori művének egy másik jelentőségteljes dimenziója. 2024-es, négy ázsiai és óceániai országot érintő útja révén a pápa eljutott „a világ leginkább periférikus periferiájára”.

Ferenc pápa mindig az irgalmasság evangéliumát helyezte a középpontba, ismételten kiemelve, hogy Isten nem fárad bele a megbocsátásba: Ő mindig megbocsát, bármilyen körülmények között legyen is az, aki a bocsánatát kéri és visszatér a helyes útra. Határozottan kívánta az irgalmasság rendkívüli szentéjét, rávilágítva, hogy „az evangélium szíve” az irgalmasság. Az evangélium irgalmassága és öröme Ferenc pápa két kulcsszava.

A „leselejtezés kultúrájával” szemben a találkozás és a szolidaritás kultúrájáról beszélt. Vibráló tónusokkal járta át egész pápaságát a testvériség témája. A *Fratelli tutti* kezdetű enciklikájában arra törekedett, hogy újraélessze a testvériségre való világszintű törekvést, mivel mindannyian ugyanannak az Atyának vagyunk a gyermekei, aki a mennyekben van. Gyakran erőteljesen emlékeztetett rá, hogy mindany-

ból az előtérben felállított szabadtéri oltárhoz, amelyben ott volt a néhai pápának oly kedves *Salus Populi Romani*-ikon. A korporsóba zárva ott volt a rogitó, az okirat a pápa haláláról, amely tartalmazza az életének, az Egyházért végzett szolgálatának leírását is.

„Boldog, akit kiválasztasz és magadhoz fogadsz, aki udvaraiddban lakhat” – a 64. *zsolttár* szavai vezették be a Ferenc pápa halála miatti gyász és a feltámadásba vetett hit jegyében zajlott szertartást húsvét nyolcadában.

A bűnbánati szertartás latinul hangzott el a főcelebráns, a 91 éves Giovanni Battista Re bíboros, a bíborosi kollégium dékánja vezetésével. Az olvasmány angol nyelven hangzott el az *Apostolok Cselekedeteiből* (10, 34–43), Péter apostol beszéde, amelyben elmondja, hogy Isten által kijelölt tanúként hirdetik a világban Jézus Krisztus tetteit. A 23. *zsolttár* – „Az Úr az én pásztorem, nincsen hiányom semmiben” – eléneklését követően *Szent Pál apostolnak a filippiekhez írt leveléből* (3,20–4,1) spanyolul hangzott el a szentlecke, amely hirdette: „A mi hazánk azonban a mennyekben van, ahonnan mint üdvözítőt várjuk az Úr Jézus Krisztust.”

Az elénekelte evangélium (Jn 21,15–19) után Giovanni Battista Re bíboros homíliája következett. Az alábbiakban a teljes szentbeszéd magyar fordítását közreadunk.

A fenséges Szent Péter téren, ahol Ferenc pápa oly sok alkalommal ünnepelte az Eucharisztia és elnökölt nagy találkozókon az elmúlt tizenkét év során, most imádságra gyűltünk össze halandó teste mellett, szomorú szívvel, mégis a hit bizonyosságától támaszt nyerve, mely biztosít: az emberi létezés nem a sirban, hanem az Atya házában végződik, egy olyan boldog életben, amely nem ismer alkonyt.

A bíborosi kollégium nevében szívből köszönetet mondok mindenkinek a jelenléteért. Érzelemmel telve tiszteletteljes köszöntéssel és szívből

pén Ferenc pápa súlyos egészségügyi problémái ellenére személyesen akart áldást adni a Szent Péter-bazilika erkélyéről, majd le akart jönni erre a térre, hogy a nyitott pápamobilból köszöntse a húsvéti szentmisére egybegyűlt óriási tömeget.

Imádságunkkal most Istenre szeretnénk bízni szeretett pápánk lelkét, hogy adja meg neki az örök boldogságot az ő végtelen szeretetének fényes és dicső távlatában. Megvilágosít és vezet bennünket az evangélium szövege, ahol magának Krisztusnak a hangja visszhangzott, aki így szólította meg az apostolok közül az elsőt: „Péter, jobban szeretsz-e engem, mint ezek?” Péter válasza gyors és őszinte volt: „Uram, te mindent tudsz. Azt is tudod, hogy szeretlek!” Jézus pedig rábízta a nagy küldetést: „Legeltesd juhaimat!” Ez Péternek s az ő utódainak a szüntelen feladata, a szeretet szolgálata a Mester és Úr Krisztus nyomdokain.

Ferenc pápa az utolsó időkben tapasztalt törekvése és szenvedése ellenére úgy döntött, hogy földi életének egészen a legutolsó napjáig végigjárja az ajándékozásnak ezt az útját. Követte Úra nyomdokait, a Jó Pásztort, aki annyira szerette bárányait, hogy életét adta értük. Erővel és derúval tette ezt, közel a nyájához, az Isten Egyházához. Amikor 2013. március 13-án a XVI. Benedek pápa utódát megválasztó konklávét döntése Bergoglio bíborosra esett, mögötte már ott álltak a Jézus Társaságában töltött szerzetesi élet évei, amelyeket mindenekelőtt a Buenos Aires-i Főegyházmegyében töltött huszonegy esztendei lelkipásztori szolgálat gazdagított, előbb segédpüspökként, majd koadjutorként, végül pedig érsekként.

A Ferenc név felvétele mellett döntés rögvest azt a benyomást keltette, hogy program rejlik e választásban, egy olyan stílus, amelyre egész pápaságát akarta alapozni, ösztönzést merítve Assisi Szent Ferenc lelkületéből. Ferenc pápa mindig megőrizte temperamentumát és

szentelve a nehézségekkel küzdő embereknek, mérték nélkül áldozva különösképpen a föld legutolsóira, a kirekesztetteknek. A nép körében

Ferenc pápát végső nyughelyére vitték a Szent Péter térről a Santa Maria Maggiore-bazilikába

élő pápa volt, akinek szíve nyitva állt mindenki előtt. Ezen felül olyan pápa volt, aki figyelmes volt a társadalomban felbukkanó újra, valamint arra, amit a Szentlélek élesztett az Egyházban.

A rá jellemző szókincssel és képekben, metaforákban gazdag nyelvezettel mindig arra törekedett, hogy az evangélium bölcsességével világítsa meg korunk nehézségeit, a hit fényénél kínálva fel a választ, bátorítva arra, hogy keresztények módjára éljük meg változásokat hozó éveink kihívásait és ellentmondásait. Szerette „korszakváltásnak” nevezni korun-

gondot viseljen az emberek problémáira és a kortárs világot sújtó nagy és fojtogató nehézségekre.

Olyan Egyház ez, amely képes odahajolni minden emberhez, függetlenül a hitvallásoktól és életkörülményektől, gyógyítva a sebeiket. Számtalan gesztust tett a menekültek és az elvándorlók felé, buzdított az érdekükben. Folytonosan hangsúlyozta a szegények javára történő munka fontosságát. Jelentőségteljes, hogy Ferenc pápa első útja Lampedusára vezetett. Ez a sziget szimbóluma a sok ezer vízbe fulladt ember életét követelő kivándorlás drámájának.

nyian ugyanahhoz az emberi családhoz tartozunk, és senki sem mentheti meg magát egyedül.

2019-ben, az Egyesült Arab Emírátsokba tett útja során Ferenc pápa aláírt egy dokumentumot *Az emberi testvériség a világbékeért és a közös együttélésért* címmel, felhívva a figyelmet az Isten közös atyaságára. Az egész világ férfijaihoz és nőihez fordulva a *Laudato si'* kezdetű enciklikájával felhívta a figyelmet a közös otthonunkkal szembeni kötelezettségünkre és felelősségünkre.

Ezekben az években megannyi háború dühöngött, embertelen

a befogadást és a békét hirdette az Örök Városban

rettenetet és megszámlálhatatlan áldozatot, pusztulást hozva magával. Ferenc pápa szünet nélkül felemelte szavát, a békét kérve és meghívva az értelmes gondolkodásra, az őszinte tárgyalásokra, hogy megtaláljuk a lehetséges megoldásokat. A háború ugyanis – miként mondta – csakis az emberek halálát, a házak, kórházak és iskolák pusztulását hozza magával. A háború mindig rosszabb állapotban hagyja hátra a világot, mint amilyenben előtte volt: ez mindig és mindenki számára fájdalmas és tragikus vereség.

„Hidakat építsünk, ne falakat!” – többször elismételte ezt az intést. Péter apostol utódaként a hit javára végzett szolgálata mindig összekapcsolódott az ember szolgálatával, megérintve az emberség összes dimenzióját. Sokan vagyunk itt, hogy az egész kereszténységgel lelki közösségben imádkozunk Ferenc pápáért. Az Isten fogadja be őt szeretetének mérhetetlenségébe! Ferenc pápa szerette ezzel befejezni beszédeit és találkozásait: „Ne felejtetek el imádkozni értem!”

Kedves Ferenc pápa, most tőled kérjük, hogy te imádkozz miértünk!

közösségébe; valamint a Valedictióra, a temetés előtti végső búcsúvételre, amely során a római egyház szentjeit hívták segítségül. A litánia után Baldo Reina bíboros, a római egyházmege általános helynöke imádkozott, majd görög nyelven a keleti egyházak könyörgése – ami megmutatta az Egyház gazdagságát, szerteágazó hagyományát –, végül az antiochiai melkita görögkatolikus pátriárka, Jusszef Abszi imája következett.

Re bíboros szenteltvízzel meghintette és megtömjénezte a koporsót, majd a Magnificat éneklése közben elindult a liturgikus menet, bevitték a koporsót a bazilikába, ahonnan elindult a Santa Maria Maggiore-bazilika felé. A menet a Perugino-kapun keresztül hagyta el a Vatikáni Város-államot, áthaladt a Galleria Principe Amedeo di Savoia-Aostán, és a Corso Vittorio Emanuelén haladt tovább. A Venezia térre érve ráfordult a Via dei Fori Imperialira, elérkezett a Colosseumhoz, majd a Via Labicanán és a Via Merulanán haladt tovább a Santa Maria Maggiore-bazilika teréig.

A pápa így még egyszer végigment szeretett városán, búcsút vett az

Giovanni Battista Re bíboros mondott beszédet a temetési szertartáson

emberektől. Róma népe kint volt az utcákon, az ablakokban, tapssal, intgetéssel kísérték a temetési menetet,

virágokat szórtak. A pápát kísérő bíborosok és a Svájci Gárda tagjai, majd a koporsó is megérkezett a bazilikához, amelynek lépcsőin a Szentatyát a szegények várták, akik oly fontosak voltak neki péteri szolgálata során, akik felé mindig kiemelt szeretettel és figyelemmel fordult. A rászoruló – hajléktalanok, fogvatartottak, menekültek – képviselői, összesen negyvenen egy-egy szál fehér rózsával vettek búcsút a Szentatyától. Ott voltak a pápa családtagjai, a lépcső-soron jobb kéz felől pedig a templomban szolgáló papság, a Santa Maria Maggiore-bazilika káptalanjának kanonokjai és domonkos szerzetesek, akik gyóntatószolgálatot látnak el a templomban.

A szegények, betegek, családtagok, barátok virágait gyerekek gyűjtötték össze és tették le a Salus Populi Romani Mária-ikon elé, a koporsó innen folytatta útját a végső nyughely felé. A zarándok közben a bazilikán kívül rózsafüzért imádkoztak. A síremléket a Santa Maria Maggiore-bazilika bal oldali mellékhajójában – ahol a gyóntatófülkék is sorakoznak –, a Pál-kápolna (ahol a Salus Populi Romani-kegykép található) és a Sforza-kápolna közötti részen alakították ki. Ide hozták eltemetni Ferenc pápát

zsoltárok, közbenjáró imádságok és a Miatyánk éneklése kíséretében.

A sír lezárása már zárt ajtók mögött zajlott, csak a hivatalosan erre kijelölt személyek és a pápa családtagjai voltak jelen. Az utolsó ima után a Ferenc pápa földi maradványait tartalmazó koporsóra rányomták Kevin Joseph Farrell, a Szent Római Egyház bíboros kamarása, a Pápai Ház Prefektúrája, a Pápai Liturgikus Szertartások Hivatala és a Santa Maria Maggiore-bazilika káptalanjának pecsétjét. A koporsót elhelyezték a sírboltban, amit szenteltvízzel hintettek meg a Regina caeli (Mennyei Királynője) éneklése közben. Ezután következett az utolsó mozzanat: a káptalan jegyzője kiállította a temetést tanúsító hiteles okiratot, és felolvasta a jelenlévőknek. Ezt követően Kevin Joseph Farrell camerlengo bíboros, Leonardo Sapienza, a Pápai Ház régense, Diego Ravelli szertartásmester és végül a jegyző írta alá.

A temetéssel elkezdődött a kilencnapos gyászünnep (olaszul: novendiali); kilenc egymást követő napon át szentmisét mutatnak be az elhunyt pápa lelki üdvéért.

Thullner Zsuzsanna
A homíliát fordította:
Török Csaba
Fotó: Vatican Media

Az égből most te áldd meg az Egyházat, áldd meg Rómát, áldd meg az egész világot, ahogyan ezt múlt vasárnap tetted ennek a bazilikának az erkélyéről, utoljára magadhoz ölelve az Isten egész népét, s vele lélekben az emberiséget is, amely őszinte szívvel keresi az igazságot és ébren tartja a remény lángját!”

*

A homíliát rövid csend követte, majd a hívek könyörgése hangzott el francia, arab, portugál, lengyel, német és kínai nyelven. A szentmise a felajánlással folytatódott, az eucharisztikus áldozatot a 13. zsoltár éneklése közben vitték az oltárhoz: Adj világosságot szememnek, ne jöjjön rám halálos álom, ne mondhassa ellenségem: »Legyőztem!“ A III. eucharisztikus imádság prefációja és a 18. gregorián mise sanctusa előzte meg az átváltoztatás latin nyelvű szertartását, majd a Miatyánk imádságával és a kiengesztelődés szertartásával megkezdődött a szentáldozás. A hívek számára kétszázhuszonöt, a papok számára pedig nyolcvan paténát és kelyhet készítettek elő.

Az eucharisztikus ünnepelés végén került sor az Ultima commendatio szertartására, ami az utolsó könyörgés Istenhez, hogy fogadja be az elhunyt lelkét a szentek dicsőséges

Ferenc pápa síremlékét a Santa Maria Maggiore-bazilika bal oldali mellékhajójában alakították ki, a Pál-kápolna (ahol a Salus Populi Romani-kegykép található) és a Sforza-kápolna közötti részen. A szent kaputól kijelölt útvonal vezet a sírhelyhez.

A Szentatya végrendelkezett arról, hogy földi maradványai „a feltámadás napjára várva a Santa Maria Maggiore pápai bazilikában nyugodjanak, ahová minden apostoli utam kezdetén és végén elmentem imádkozni, hogy szándékaimat bizalommal a Szeplőtlen Szűzanyára bízam, és megköszönjem neki gyengéd, anyai gondoskodását”.

A Szentszéki Sajtóközpont április 24-én tette közzé a tervet, hogy végakarátának megfelelően milyen lesz Ferenc pápa síremléke a Santa Maria Maggiore-bazilikában. A síremlék Liguriából – a Szentatya olasz nagyszüleinek szülőföldjéről – származó kőből készült; a sírkövön csak a FRANCISCUS felirat, a fülke falán pedig mellkeresztjének reprodukciója látható.

Április 26-án, szombaton délből érkezett Ferenc pápa koporsója a Szent Péter-bazilikából a Santa Maria Maggiore-bazilikába, melyet a templom előterében Rolandas Makrickas bíboros, a bazilika koadjutor főpapa és a bazilika vezetését végző domonkos kanonokok káptalanja fogadott.

A zártkörűen tartott rövid szertartás keretében Ferenc pápa fakoporsóját az érvényes előírásoknak megfelelően saját pecsétjével látta el Kevin

Farrell camerlengo bíboros, a Pápai Ház régense, Diego Ravelli érsek, pápai szertartásmester és a Santa Maria Maggiore-bazilika káptalanjának vezető kanonokja. Ferenc pápa koporsóját a sírfülke aljába helyezték. A jelenlévők közül elénekeltek a Regina coeli húsvéti Mária-antifónát.

Aznap este kilenc órakor a Santa Maria Maggiore-bazilika bejárata előtti téren rózsá-

füzér-imádságot tartottak Ferenc pápáért, melyet Rolandas Makrickas bíboros, a bazilika koadjutor főpapa vezetett. A rózsafüzér-ima bevezetőjeként Makrickas bíboros rövid beszédet mondott:

„Ma, a bazilikába való megérkezésével teljessé lett szeretett Ferenc pápánk utolsó útja. Miközben végighaladt Róma utcáin, hívők hatalmas serege rózta le előtte utolsó tiszteletét és juttatta kifejezésre minden szeretetét. Szívünkben elevenen őrizzük az Egyházban és az Egyházért végzett egész gyümölcsöző szolgálatának emlékét. Ferenc pápa szerette és utolsó lehetéig szolgálta az Egyházat. Mától kezdve a számára oly kedves Mária-kegyhelyen nyugszik, annak az Anyának szerető tekintete előtt, akit mi Salus Populi Romani néven tisztelünk. Hozzá fordulva kérjük, hogy feltámadt Fiának világossága adja meg neki a hűséges szolgáknak megígért jutalmat.

Keresztények segítségé, járj közben értünk!”

Lapzártánkkor (április 28-án) is tömött sorokban állva, sokan fehér rózsával a kezükben várakoznak, hogy tiszteletüket tethessék Ferenc pápa sírjánál.

Forrás: Vatikáni Rádió
Fotó: Vatican Media; Basilica Papale di Santa Maria Maggiore/Facebook

A BIBLIA ÜZENETE

Jézussal új erőre kapunk

Jn 21,1–19

Az evangélium a Genezáreti-tó partján történt húsvéti találkozásról ír, a hajnali halfogás megdöbbenően szép eseményét tárja elénk. János írása néhány apostol nevét említi, akik a hétköznapi munka közepette élik hitüket, és az eseményekből rögtön kiolvashatjuk, hogy a feltámadás egyik gyönyörű gyümölcse a közösség. Erős üzenetként értelmezhetjük, hogy a tanítványok nem szakadtak szét, nem indítottak egyszemélyes missziókat, hanem együtt maradtak, és együtt folytatták a Jézustól kapott küldetést.

Az evangélium leírása alapján nem egyszerűen csak földrajzi szempontból ismerhetjük meg a vidéket. Ennél sokkal hangsúlyosabb az a felismerés, hogy mindannyian szívük és életük Galileájában járnak, ott, ahol Jézus először szólította meg őket. Ugyanaz a vidék, ugyanaz a tó, bárka és háló, és ugyanaz a feladat is: bevezni a nyílt vízre, és megpróbálni kivetni a hálót. A húsvéti történet szerint itt is Péter apostol a kezdeményező, ő vállalkozik arra, hogy példájával ösztönözze a többieket, s elsőként induljon a mindig bizonytalan halfogásra. Mi, ma élő tanítványok is felelősséget, bátorságot, fáradhatatlan szolgálatkészséget tanulhatunk tőle.

Amint a gyümölcs sem azonnal érik be, úgy a munka és a küldetés sikere sem automatikus. A missziós szolgálat „eredménye” nem arányos a befektetett munka mennyiségével. Ez a nyers valóság lesz a tanítványok első tapasztalata: egy fáradtságos, ám sikertelen éjszaka után üres hálóval térnek vissza. A feltámadás nem

az eredményeket és a számokat növelte meg, inkább a bizalomra és a reményre hívta őket, és hív ma bennünket is.

Hányszor nézünk szembe azzal a ténnyel, hogy igehirdetésünk, életünk tanúságtételei minden igyekezetünk ellenére kevés gyümölcsöt érlelnek! Pedig sokszor eljutottunk már arra a felismerésre, hogyha csak magunk erőlködünk, a hálónk szegényes és könnyű marad, de Jézussal új erőre kapunk, vele új irányt vesz az életünk, s talán a hálónk is szakadozni kezd. Ezt az evangéliumi törvényt elfelejtjük, de az élet újra és újra tanulásra, belátásra hív bennünket: küldetésünk nem egyszemélyes vállalkozás.

Azután, hogy Jézus ismeretlenként megszólítja a tanítványokat, és ők felismerik, már nem arra indulnak el, és nem ott vetik ki a hálót, ahol elképzelésük szerint alkalmas lehetett volna, hanem azon a helyen, ahol Jézus kérte őket. Meglátni, meghallani, reményben elfogadni és merészen megcselekedni, ezek azok a mozzanatok, melyekkel a mindenkori tanítvány Jézussal együtt tud szolgálni. Amit végez, már nem egyedül végzi, az nem csupán az ő erőfeszítése marad. Jézussal és Jézusban szavaink és cselekedeteink áldott és gyümölcsöző szolgálatá válnak. A közös halászat örömteli tapasztalata elvezet a feltámadt Krisztussal való találkozásra. Ilyenkor nemcsak vele együtt végezzük feladatainkat, hanem sokkal több történik: felismerjük őt ott és abban, amit megélünk. Ilyenkor Péter szavaival imádkozhatunk és vallhatjuk meg reményünket: az Úr az!

Serfőző Levente

GÖRÖGKATOLIKUS LELKISÉG

Ünnepek és jeles napok (70.)

Mivel május hónapban már a húsvét utáni idő következik el a liturgikus naptárban (ugyanis a feltámadás ünnepének legutolsó dátuma április 25. lehet), ebben a hónapban is meglehetősen sok a jeles nap. Ezek olyanok, amelyek a húsvét változó ünnepéhez kötődnek. Elsősorban vasárnapokról van szó, és ezek a Szent Liturgia alkalmával felolvasott evangéliumi szakasz alapján kapták az elnevezésüket.

Közzülük az első a *Tamás-vasárnap* nevet viseli. Jézus feltámadása délutánján Tamás nem volt ott a többi apostollal, amikor Jézus megjelent közöttük. Am „nyolc nap múlva” már ő is ott volt velük (Jn 20,26). A liturgikus énekek szinte nem is győzik ismételni, értelmezni, magyarázni az evangéliumi mondatokat, melyeknek lényege, hogy az addig „hitetlen” Tamást Jézus elvezette „a teljes hitre”. A következő a *kenethozó asszonyok vasárnapja*. Ők – szintén az evangéliumi elbeszélés szerint – a végső kegyeletet kívánták megadni a halott és eltemetett Jézusnak azzal, hogy illatos kenetekkel kenik meg a testét. A „természetes gyengeségüket bátorságuk legyőzte, s az Úr iránt érzett részvételük” – énekeljük ekkor az ő tiszteletükre.

Az *inaszaka*d*t vasárnapján* a harmincnyolc esztendeje béna ember panaszos kiáltása hatol a szívünkbe az evangéliumból, illetve a történetet értelmező énekekből: „Uram, nincs emberem” (Jn 5,7). Figyelmet felkeltő érdekessége a szövegeknek, hogy nem található bennük arra vonatkozó buzdítás, hogy legyünk mi az emberei; arról szólnak, hogy Jézus segített rajta. Az ezt követő *szerda* egy egészen sajátos nap: „a húsvéti időszak közepe”. Azért érdekes

ez, mert nincs evangéliumi háttere. Nincs olyan tartalma sem, hogy üdvtörténeti eseményt állítana a szemünk elé. A liturgiatudósok szerint ez egyszerűen egy eszmei ünnep. „Az ünnepi időszak feléhez érvin, lelkem szomját enyhítsd, Üdvözítőm, a vallásosság vizeivel!” – ez a fő mondanivalója. Ám ez történhetne például az ünnep harmadánál is...

A *szamariai asszony vasárnapjának* nagyon sokrétű a mondanivalója, mint ahogy maga az evangéliumi történet is sokszínű ezen a napon. Liturgikus szövegeink az Isten igazi imáadását emelik ki belőle, mert „lélek az Isten, lélekben és igazságban kell imádni őt” (Jn 4,24). De ugyanilyen súlyos az erkölcsi törvény hangsúlyozása is, amely a házasság egyetlenségéről szól. A *vakonszületett vasárnapja* ugyancsak az evangéliumi történetből kapta a nevét, s annak részleteit énekeljük meg a himnuszainkban. Ekkor igazán magunkra vonatkoztathatjuk a fő éneknek, a kontáknak a szövegét: „Lelki szemeimre vak lévén, mint a születésétől vak, hozzá járulok, Krisztusom, bűnbánattal kiáltom neked: Te vagy a sötétségben ülők tündöklő világossága”.

Az ezt követő *szerdán* jeles napként – bár nem nagy nyilvános templomi ünneppe – lezárjuk a húsvét ünnepkörét, amely a leghosszabb volt a liturgikus év folyamán: negyven napig tartott. Ilyenkor a szertartásokat szinte teljes egészében úgy végezzük, mint húsvét vasárnapján. Csütörtök pedig már az *Úr mennybemenetelének* nagy és fényes ünnepe, aminek régi és közismert elnevezése az áldozócsütörtök volt.

Ivancsó István

PÁRBESZÉD A LITURGIÁRÓL

Az Eucharisztia ünneplése (170/9c)

A 4. század elején éles vita alakult ki arról, hogy a szent útravalót megkaphatják-e a bűnbánó hitehagyók. A szigorú, rigorista álláspontot képviselők azt hangsúlyozták, hogy semmilyen esetben sem, még a halál órájában sem kaphatják meg az Eucharisziát, ha még nem fejeződött be a penitenciatartás bűnbánati időszaka. Az I. Niceai Zsinat (325) 13. kánonja rendezte a kérdést, kimondva, hogy „az utolsó és legszükségesebb viaticumtól a haldoklók nem foszthatók meg”. Szent Ince pápa *Consulenti tibi* kezdetű, 405. február 20-án kelt levelében így fogalmaz: „de miután a mi Urunk visszaadta a békét egyházainak, a rémület tovatűnésével már az az elhatározás alakult ki, hogy az eltávozókat szentáldozásban részesítsék, és az Úr irgalmassága miatt mintegy útravalóul adják nekik, akik nagy útra kelnek, és nehogy az legyen a látszat, hogy a megbocsátást tagadó novatiánus eretnek keménységét és szigorát követjük” (DH 212). A halál órájában az Egyház mintegy átadja helyét Istennek: törvényei – még a legszigorúbbak is, mint például a kiközösítés – felfüggesztésre kerülnek, mert a halál órája az Úr órája.

Szent Paulinus nolai püspök feljegyezte, hogy Szent Ambrus, aki 397-ben hunyt el, közvetlenül azután halt meg, hogy megkapta a viaticumot: „Bonum viaticum secum ferens” („jó útravalót vitt magával”). Az ilyen példák nyilvánvalóan hozzájárultak a gyakorlat elterjedéséhez: a viaticumot minden kereszténynek meg kell kapnia, aki kéri, lehetőleg közvetlenül a halála előtt, még akkor is, ha már elvesztette az eszméletét. A viaticum kiszolgáltatása nem csupán papok feladata volt, hanem laikusok, férfiak és nők egyaránt szolgáltathatták (DH 216).

A viaticum és a betegek áldoztatása az egyik legfontosabb oka annak, hogy a templomokban őrzik az Eucharisziát (DH 1645).

A betegek áldoztatásának és a szent útravaló (viaticum) rítusának története a karoling reform (8–9. század) idején két időszakra osztható. Egyrészt láthatjuk az (át)alakulás lassú jellegét és a helyi különbségek jelentős fennmaradását. Legalább három tényezőt meg lehet különböztetni, amelyek szerepet játszottak abban

a folyamatban, amelynek végén a viaticum az utolsó ünnepélyes szentáldozássá, a betegek kenete pedig a haldoklók utolsó szentségi megkenésévé vált. Először is megfigyelhető a szentáldozáshoz járulás jelentős csökkenése. A 7–8. századtól kezdve a legtöbb keresztény évente csupán háromszor járult szentáldozáshoz. A második tényező, hogy a lelkipásztori feladatok közül egyre több kötődik a pap személyéhez és szolgálatához, miközben a laikusok szerepe egyre inkább háttérbe szorul. A 9. században Reims érseke, Hincmarus már megtiltotta a laikusoknak az Eucharisztia kiszolgáltatását. És van egy harmadik tényező is: Nagy Károly idején három szentséget, úgymond, stabilan az élet végére halasztottak. A keresztények évszázadok óta megszokták, hogy a bűnbocsánat szentségét az életük utolsó pillanataira halasszák. Ebben az időszakban a betegek kenete végső kenetté vált, amelyet haldoklóknak szolgáltattak ki, többek között azért, mert a kenetet csak gyónás után lehetett fölvenni. A viaticum vételének kötelezettsége megmaradt, de egyre inkább a kenet előtt szolgáltatták ki. A végső szentségek sorrendje hosszú ideig fennmaradt: először a bűnbocsánat, majd a viaticum, végül az utolsó kenet. A betegek áldoztatása viszont egyre ritkábbá vált. Ugyanakkor a viaticum valamelyest eltávolodott az agónia pillanatától, és a kétféle áldoztatósi forma közeledett egymáshoz. Valójában a viaticum helyet kapott az *Ordo ad visitandum et unguendum infirmum* szertartásrendjében.

A 12. századtól kezdve a szentáldozást ünnepélyesebb és nyilvánosabb formában vitték a betegekhez: akolitusok kíséretében és csengővel. A liturgikus gyakorlat változásával együtt a jelentés is átalakult. A viaticum vételre elvesztette eredeti, az elhalálózásra való végső felkészülést szolgáló jelentését, és egyfajta második vagy utolsó ünnepélyes szentáldozássá vált. Az eredeti jelentés – „útravaló” és „a feltámadás záloga” – háttérbe szorult. Az 1614-ben V. Pál pápa által kihirdetett római rituálé ezt a fejlődést szentesítette.

Sztankó Attila

A HÉT SZENTJE

Avilai Szent János

Május 10.

Apja eredetileg zsidó valóság volt, de áttért. János Salamancában tanult jogot, ám – valószínűleg származása miatt – nemsokára el kellett hagynia az egyetemet. Egy nap bikaviadalon vett részt, és a kegyetlen látványosság hatására annyira megrendült, hogy elhatározta, Istennek szentelt életet fog élni.

Arra kérte szüleit, hogy három évig otthón, az imának és a szemlélődésnek élhessen. Később az avilái egyetemen művészeti tanulmányokat folytatott, majd három éven át teológiát tanult. Szülei időközben meghaltak, és tekintélyes vagyont hagytak rá. Amikor pappá szentelték, örökségét szétoosztotta a szegények között. Hithirdető akart lenni Amerikában, de erről a tervéről – szintén származása miatt – le

kellett mondania. Sevilla érsekének megbízásából mint prédikátor és népmisszionárius kilenc éven át járta Andalúziát. Rengetegen megtértek a hatására, a leghíresebb közülük a későbbi Istenes Szent János volt. Barátai közé tartozott Loyolai Szent Ignác, Alcantarai Szent Péter és Avilai Szent Teréz is.

Felekezeti szempontból rendkívüli nyitott volt, foglalkozott például Rotterdami Erasmus írásaival, és nagy hatással voltak rá a lutheri tanok. Gyakran ostromozta a gazdagokat és hatalmasokat, amivel sok ellenséget szerzett magának. Mint veszedelmes újtót bepanaszolták az inkvizíciónál, és fogságba vették. 1532-ben huszonkét vádpont ellen kellett védekeznie. Meggyőződése volt például, hogy az eretekekként elégetett emberek vértanúk, ha úgy gondolták, hogy helyes úton járnak. Azt is gyakran hangoztatta, hogy többet ér jóteknonykodni, mint csupán miséket mondatni. A következő évben szabadon engedték, de figyelemztették, hogy legyen óvatosabb. Könyvét, az *Audi filiát* pedig betiltotta az inkvizíció.

Rendkívül szerteágazó tevékenységet folytatott: új öntözési eljárást talált fel, tizenöt középiskolát alapított, és felkarolta sorsársait, a megtért zsidó származásúakat. Több tanítványát küldte Granadába az iszlámról keresztény hitre tértek megsegítésére. Loyolai Ignáccal kötött barátsága miatt fontolgatta, hogy tanítványaival együtt belép a jezsuita rendbe, ám Andalúzia akkori provinciálisa, Bustamante ellenezte belépését.

L.K.

MÁJUS 4., HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA (Szent Flórián vértanú, Boldog Ceferino Giménez Malla cigány vértanú, Szilvá-nusz, Mónika) – ApCsel 5,27b–32.40b–41 (Az apostolok a Szentlélek által tanúságot tesznek Krisztus mellett.) – Jel 5,11–14 (Mél-tó a Bárány, akit megöltek, hogy övé legyen a hatalom és a dicsőség.) – Jn 21,1–19 vagy Jn 21,1–14 (Jézus fogta a kenyeret, és adott nekik. Ugyanígy a halból is.) – Zsolozsma: III. zsol-tárhét – Énekrend: Ho 89 – ÉE 550, 416, Ho 89 – ÉE 111, Ho 118 – ÉE 543, Ho 86 – ÉE 112. MÁJUS 5., HÉTFŐ (Gyöngyi, Györgyi, Gotthárd, Júlia) – ApCsel 6,8–15 – Jn 6,22–29. MÁJUS 6., KEDD (Savio Domonkos, Ivett, Frida, Zsóka) – ApCsel 7,51–8,1a – Jn 6,30–35.	MÁJUS 7., SZERDA – Boldog Gizella emléknapja (Bendegúz, Gusztáv) – ApCsel 8,1b–8 – Jn 6,35–40. MÁJUS 8., CSÜTÖRTÖK (Győző, Mihály) – ApCsel 8,26–40 – Jn 6,44–51. MÁJUS 9., PÉNTEK (Gergely, Édua) – ApCsel 9,1–20 – Jn 6,52–59. MÁJUS 10., SZOMBAT – Avilai Szent János áldozópap és egyháztanító emléknapja (Ármin, Jób, Pálma) – ApCsel 9,31–42 – Jn 6,60–69. MÁJUS 11., HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA (Boldog Salkaházi Sára, Ferenc, Fábiusz, Mirandola) – ApCsel 13,14.43–52 (Pál és Barnabás a pogányok között is kezdí hirdetni az evangéliumot.) – Jel 7,9.14b–17 (A Bárány, aki a trón közepén áll, legelteti és az élő vizek forrásához tereli őket.) – Jn 10,27–30 (Juhaimnak örök életet adok.) – Zsolozsma: IV. zsol-tárhét – Énekrend: Ho 85 – ÉE 551, Ho 85 – ÉE 103, Ho 142 – ÉE 548, Ho 205 – ÉE 224.
--	--

Az együttérzés egy hangja elcsendesedett

Hálaadó szentmisét mutattak be Ferenc pápáért Budapesten

(Folytatás az 1. oldalról)

Az elhunyt Szentatyára együtt emlékeztek Áder János volt köztársasági elnök és felesége, Herczegh Anita; Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes, a Kereszténydemokrata Néppárt elnöke; Soltész Miklós, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős államtitkára; Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke, továbbá az állam, a közélet és diplomáciai testület számos képviselője.

A szentmisén részt vettek a Máltai Lovagrend és a Szent István Lovagrend tagjai. A püspökök, a papok és az asz-

Michael Wallace Banach apostoli nuncius: Arra készítetett, hogy mindig mélyebbre menjünk Jézus Krisztus evangéliumának megértésében és megélésében

szisztencia a Krisztus feltáma-da kezdetű húsvéti népénekre vonultak be, melyet az orgona méltóságteljes hangjai kísértek. „Feltámadtam, és újból veled vagyok, alleluja” – szolt az introitus. Veres András a szentmise elején elmondta: „Hálát adni jöttünk. A püspöki kon-

valahogy hirtelennek és meglepőnek tűnt – talán pusztá akarata tette lehetővé számára, hogy körülbelül egy hónappal ezelőtt elhagyja kórházi ágyát, és részt vegyen Jézus Krisztus szenvedésének, halálának és feltámadásának ünnepsében ezen a húsvéton.

ferencia nevében hálát adunk Szentatyánkért, Ferenc pápáért, aki a feltámadás ünnepén tért haza az atyai házba.” Az MKPK elnöke Erdő Péter bíboros, prímás nevében is köszöntötte a jelenlevőket, hiszen ő már Rómában tartózkodik. „Mi, magyarok különösen hálát kell hogy adjunk Istennek a pápáért, aki számtalan esetben megkülönböztetett tiszteletet, figyelmességet gyakorolt az irányunkban. Örülök, hogy ilyen szép számban vagyunk jelen ezen a szentmisén. Ezzel is ki tudjuk fejezni, mennyire tiszteltük és szerettük őt mi is, éppen ezen gesztusaiért is.”

A szentlecke az *Apostolok cselekedeteiből* az alamizsnát kérő béna emberről szolt, akit

Jorge Mario Bergoglio, jezsuita és nagy lelkipásztor a déli féltékéről, aki pápává választásakor felvette a Ferenc nevet, egyszerűségéről lett ismertté – folytatta a szónok. Ferenc pápa annyira az életünk részévé vált, annyira világpolgár lett, hogy halála miatt elhagyottnak érezhetjük magunkat. A remény és az együttérzés egy hangja elcsendesedett. Úgy érezzük, túl kevés ilyen hang van ma a világban. Természetesen mi itt Magyarországon nem feledkezhetünk meg arról, hogy két alkalommal is hallottuk a hangját: 2021-ben a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus zárómiséjén, 2023-ban pedig egy lelkipásztori látogatás al-

kalmából. „Budapest a hidak városa – mondta. – Felülről nézve a »Duna gyöngyszeme« a több részét összekötő hidakban mutatja meg egyediségét, alakját a nagy folyóéhoz illesztve. Ez a természeti környezettel való harmónia arra készítet, hogy megjegyezzem a nemzet dicséretes ökológiai törődését. Ezek a hidak, amelyek különböző valóságokat kötnek össze, elgondolkodtatnak bennünket egy olyan egység fontosságán is, amely nem azonos az egyformasággal. Budapesten ez a várost alkotó több mint húsz kerület figyelemre méltó változatosságában is megmutatkozik.”

Az apostoli nuncius kifejezte halálját és szívből jövő köszönetét a Mindenható Istennek az elhunyt Szentatyá hitéért, vezetéséért, valamint „azért, ahogyan mindannyiunkat arra készítetett, hogy mindig mélyebbre menjünk Jézus Krisztus evangéliumának megértésében és megélésében. Hogyan hívott minket arra, hogy elmélyítsük Jézus Krisztus evangéliumának megértését és megélését magunkban? Pápaságának fő témái a testvériség és a párbeszéd, valamint az Isten teremtése iránti nagy aggodalom, a családok és fiatalok lelkipásztori támogatása, a nők Egyházban betöltött szerepének előmozdítása, valamint az elvándorlók, a szegények és a háború által sújtottak iránti kitartó figyelem.

Húsvét vasárnapján mondott utolsó szavai továbbra is a fülünkben csengenek és a szívünkben hangzanak: „Ne

got szoros összefüggésben kell értelmezni, illetve megmutatni, hogyan fektethet az Egyház radikálisan hangsúlyt az irgalmasságra, »a lencsére, amelyen keresztül megérthetjük Istent«.

Ferencet az különböztette meg elődeitől, hogy merészen és radikálisan igyekezett az irgalmasságot – „Isten stílusát”, ahogyan ő nevezte – az Egyház tanításának és tevékenységének a középpontjába helyezni, és ahogyan erre a megtérésre a pápai szolgálat gyakorlása során példát mutatott. Így választotta mottójául: „Miserando atque eligendo” – „megkönyörült rajta és kiválasztotta”.

Irgalmasnak lenni annyit jelent, hogy szívünk a szenvedőkért dobban. Amikor Ferenc pápa kezdetben úgy beszélt az Egyházról mint „tábori kórházról”, éppen erre gondolt: az üdvösség és a gyógyulás helyére, amely az egyénre való odafigyeléssel kezdődik, egy olyan figyelemmel, amely mindannyiunk méltóságát tiszteli; olyan figyelemre, amelyet nem érdemlünk meg vagy érdemlünk ki tetteinkkel, hanem amely Isten teremtményei iránti szeretetéből fakad. Egy-szer megkérdezték őt: „Kicsoda Jorge Mario Bergoglio?” – azonnal azt válaszolta: „Egy bűnös.” Legutolsó lelkipásztori cselekedete múlt csütörtökön, nagy-

csütörtökön az volt, hogy meglátogatta a római Regina Coeli börtönt, üdvözölte a foglyokat, és kijelentette, hogy Isten kegyelme nélkül ő is lehetett volna a helyükben.

És ebből az Isten irgalmába vetett mély bizalomból fakadt a második legerősebb jellemvonása: a remény! Ferenc pápa 2025-ben meghirdette a szentévet, a remény jubileumát, az ima és a kegyelem idejét, hogy elmélyítsük Krisztusba vetett reményünket. Arra hívott minket, hogy a remény zarándokai legyünk, amikor elszántan, még a világ szomorúsága és kudarcai közepette is a mennyei Jeruzsálem felé haladnak, ahol Krisztus ül az Isten jobbán (vö. Kol 3,1). A remény szíve Krisz-

tus halála és feltámadása. És az Egyház Krisztus halálá feletti győzelmének ünneplése közepette lépett át Ferenc pápa ebből az életből a következőbe.

Ferenc pápa a remény zarándokaként hagyott el minket. Húsvét vasárnapján orvosa utasítása ellenére még utoljára nyilvánosan megjelent a Szent Péter-bazilika erkélyén, és pápamobiljával körbement a tömegben. Olyan volt, mint-ha elbúcsúzott volna tőlünk, és még egyszer utoljára arra buzdított volna, hogy legyünk olyan férfiak és nők, akik nem a hatalomban vagy a tulajdonban reménykednek, hanem annak a felülmúlhatatlan örömeiben, hogy Krisztust Úrként és Megváltóként ismerjük meg és hirdetjük (vö. Fil 3,8). Az ő szavaival: „A hullámok nem sodorhatnak el, mert le vagyunk horgonyozva a kegyelem reményébe, mely képessé tesz bennünket arra, hogy Krisztusban éljünk, s így legyőzzük a bűnt, a félelmet és a halált. Ez a remény – mely sokkal nagyobb a mindennapi örömeinknél és az életkörülmények javulásánál – átsegít bennünket a próbatételeken, és arra buzdít, hogy ne téveszszük szem elől annak a célnak a nagyságát, ahová meghívást kaptunk: a mennyet.”

Ferenc pápa azt is megtanította nekünk, hogy a kifelé tekintő egyház olyan egyház lesz, amely meghallgat, olyan egyház, amely együtt halad a döntésekben és nehézségekben, amelyekkel elkerülhetetlenül szembesülünk a misszió során. Ebben biztosak lehetünk, Ferenc pápa nem foglalkozott szívesen az absztrakciókkal. Így mutatta fel a szinodalitást, az „együtt haladás” fogalmát. Mert bár Istentől kapott szerkezete van, az Egyház a hit

családja, tartozunk egymásnak Krisztusban, hogy tartózkodjunk a világ „hangjától és tébolyától”, hogy elmélkedjünk Isten Igéjén, és meghallgassuk egymást a Szentlélekben. A szinodalitás megvalósítása akár Ferenc pápa utódjának kulcsfontosságú feladata is lehet – nemcsak egy új korszakba lépő Egyház számára, hanem azért is, hogy megmutassa az egyre polarizáltabb és megosztottabb világban, hogy valóban lehetséges az egymáshoz való viszonyulás más módja.

Járjuk tovább a Ferenc pápa által megvilágított utat, az irgalmasság, a remény és a szinodalitás útját! Tizenkét évvel ezelőtt, megválasztása estéjén a Szent Péter téren összegyűlt tömeghez intézett első üdvözlétében Ferenc pápa egyszerű kérést fogalmazott meg: „Arra kérlek benneteket, imádkozzatok az Úrhoz, hogy áldjon meg engem.” Ezt a kérést gyakran ismételte: „Kérlek, ne felejtsetek el imádkozni értem.” És miközben emlékezünk mindannyiunkhoz intézett első kérésére, imádkozunk érte, ahogy most ő közbenjár értünk a szentek közösségében. Így legyen! Ámen!” – zárta beszédét az apostoli nuncius.

Veres András a záróáldás előtt megköszönte a közös

imát a Szentatyáért, és kérte, kísérjük továbbra is őt utolsó útján a következő napokban. Megköszönte a nunciusnak a Szentatyá életének teológiai összefoglalását, és a püspököknek, hogy együtt lehettek az Eucharisztia ünnepsében. A szentmise végén a híveknek ingyen osztották ki az *Új Ember* Ferenc pápára emlékező különszámát.

Vámosy Erzsébet
Fotó: Merényi Zita

A Feltámadotról Tamás teszi a legtisztább, a legszebb hitvallást

Erdő Péter bíboros, prímás Ferenc pápáról Rómában

Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek mutatott be szentmisét az isteni irgalmasság vasárnapján, április 27-én Rómában, a Santo Stefano Rotondo-templomban. A homíliában, melyben az isteni irgalmasságról elmélkedett az evangélium fényében, az előző nap az utolsó útján elkísért Ferenc pápáról a következőket mondta:

„Az idén az isteni irgalmasság vasárnapját a jubileumi szentév keretében ünnepeljük. Mikor Ferenc pápa meghirdette a szentévet, nem gondoltuk, hogy ez lesz a földi életből való távozásának éve is. Bár tudtuk, hogy nagyon beteg, húsvéthétfőn mégis váratlanul ért halálának híre. Tegnap az egész bíborosi testület és a hívők népes gyülekezete imádkozott temetési szertartásán. Hálát adtunk Istennek pápaságának sok szép és értékes gyümölcseért. Érezzük, hogy bár távozott, nem hagyott el minket, mert örökségének valamiképpen mindnyájan letéteményesei vagyunk. A társadalmi igazságosság, az élet peremére sodródott emberek szeretete, a teremtett világért érzett felelősség olyan gondolatok, amelyek eljutottak az egész emberiség szívéhez. A temetés alkalmából az ő számára is kértük Isten irgalmát és az örök üdvösséget” – hangsúlyozta a bíboros.

Jézus és Tamás apostol találkozásának történetben az irgalmasság legnagyobb összefoglalása is megjelenik – mutatott rá Erdő Péter. „Azt is megtapasztaljuk, hogy nekünk hogyan kell válszólnunk Isten irgalmasságára. Ezt pedig éppen a hitetlen Tamás esete mutatja, azé a Tamásé, aki

nem hisz az apostolok elbeszélésének, nem hiszi el, hogy Jézus, aki már felüláll e világ törvényein, mégis, személyes testi valósá-

Mert a Feltámadotról Tamás, az úgynevezett hitetlen Tamás teszi a legtisztább, a legszebb hitvallást. Elismeri őt Messiásnak, elismeri

gában megjelent. Hogy lehet az, hogy nem úr rajta a halál, hogy ki tud törni a zárt sírból, hogy be tud lépni a lezárt terembe, és eszik a tanítványokkal, sőt megtapintható lenne a sebhely is az oldalán? Tamás nem akarja ezt elhinni. És nyolc nap múlva – húsvét nyolcadát ünnepeljük most vasárnap –, nyolc nap múlva megjelenik Jézus ismét, és felszólítja Tamást, hogy győződjön meg róla. Győződjön meg arról, hogy ő nemcsak álomkép, nemcsak látomás, hanem valódi, anyagi valóság is, de evilági, anyagi létünknek magasabb rendű. Különleges anyagi valóság a feltámadt Krisztus teste.”

„És Tamásról azt halljuk, hogy meglátja ezt, hogy Jézus felszólítása megrendíti őt, nem halljuk, hogy valóban odatette-e a kezét Jézus oldalsebébe. Azt halljuk, hogy mit mondott, hogy látta és hitt. Mert ő tette a legnagyobb hitvallást, amikor azt mondta Jézusnak: „Én Uram, én Istenem” (Jn 20,28). Ez pedig több, mint amit életében Jézusról bárki mondott.

**Forrás: Esztergom-Budapesti Főegyházmegye
Fotó: Vatican Media**

Atyai szívének gazdagságáról

Az alábbiakban Palánki Ferenc debrecen-nyíregyházi megyéspüspök megemlékezését olvashatják Ferenc pápáról.

Húsvéti hitben és a feltámadás misztériumát megszólaltató imában hajtjuk meg fejünket Ferenc pápa emléke előtt, aki ma, húsvéthétfőn 7.35-kor halt meg 88 éves korában. Az Argentínából származó Buenos-Aires-i bíboros érseket 2013. március 13-án választották Róma püspökévé, és 12 évig vezette a körülbelül 1,4 milliárd katolikust számláló Világegyházat. Megválasztásával Egyházunk kétezer éves történelmében ő volt az első latin-amerikai és az első jezsuita pápa, aki a Ferenc nevet először vette fel.

Jézus Krisztus feltámadásának ünnepéből világosság ragyog szomorúságunkra, gyászunkra, miközben hálát adunk Istennek Ferenc pápa földi életéért, az értünk megfeszített és feltámasztott Úrba vetett élő és példamutató hitéért, valamint lendületes péteri szolgálatáért, amelynek során közvetítette – beszédeivel, irásával, formabontó gesztusaival és apostoli útjával – az irgalmasság

új tudatát és gyakorlatát. Hídepítőnek bizonyult az ökumenikus, a vallásközi és minden jóakarátú emberrel keresett és folytatott dialógusban.

Szívügye volt, hogy jelen legyen az emberek, hívők és nem hívők, a társadalom eleven lüktetésében élők és az annak peremére szorítottak között. Atyai szívű,

lógiai megtérésre a „közös otthonunk” kímélése érdekében. Próféta lelkiülettel energikusan vette védelmébe a társadalmi igazságosságot, és határozottan elítélte a gyilkos, „arc nélküli gazdaságot”. Megbízható szövetségeseiket keresett a háborús tűzfészek kioltásáért végzett erőfeszítéseikhez a világbéke elérése érdekében.

Evangéliumi utakat egyengetett Egyházunkon belül. Elindította és mozgásban tartotta a Római Kúria átfogó reformját. A 2021-től 2024-ig lezajlott szinodusi folyamatban lendületbe hozta és terjesztette egyházunkban azt a bánásmódot és munkamódszert, amely a Szentlélek történi odahallgatáson és egymás megbecsülő meghallgatásán nyugszik. Mindezekért és péteri szolgálatának itt meg nem nevezett egyéb áldásaiért adunk hálát a mindenható Istennek, és kérjük, hogy legyen örök jutalma Krisztus, a mi húsvéti Bárányunk. Paptestvéreimet kérem, az elkövetkező napok egyikén ajánlják fel érte a legszentebb áldozatot.

**Forrás: Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye
Fotó: Merényi Zita**

fáradhatatlan szószólóként állt ki a szegények, a hajléktalanok, a valóban menekültek és általában a kiszolgáltatott életű emberek mellett. Atyai szívének gazdagságából mi, magyarok közvetlen közelről részesedhettünk hazánkban tett kétszeri (2021 és 2023) apostoli látogatásán és nagyon sokszor a római Szent Péter téren tartott általános kihallgatásokon.

A *Laudato si'* (2015) kezdetű teremtésvédelmi enciklikájában meghívott minden embert az öko-

A világ lelkiismerete, vezetőnk a hitben

A Szentatyára emlékeztek az egri bazilikában

Ternyák Csaba érsek koncelebrált szentmisét mutatott be Ferenc pápáért az egri bazilikában április 26-án, a Szentatyá temetése napjának estéjén, az isteni irgalmasság vasárnapjának vigíliáján.

Homíliájában az egri főpásztor úgy fogalmazott: rekviemre jöttünk össze. Rendkívüli gyásznap ez a mai, az elhunyt pápáért való imádság és a róla való megemlékezés ideje. Tizenkét évi szolgálata során számos beszéde, gesztusa és megszólalása meglepetést, csodálatot vagy éppenséggel értetlenséget váltott ki. Halála kapcsán olyan sok jót, szép visszaemlékezést hallottunk róla, hogy ha most ő maga szólhatna ezekről, biztosan valami humoros megjegyzéssel ütné el a dolgot. Egyénisége olyan sokoldalú volt, életműve és öröksége pedig olyan gazdag, hogy számos téma adódik, amely mentén jól összefoglalható pápasága. Emlékezetes marad sok beszéde, írása, gesztusa, lelkipásztori látogatása.

Az irgalmasság vasárnapjának vigíliáján tartott szentmisén az érsek kiemelte: kilenc évvel ezelőtt, az irgalmasság szentévében, az ezen a vasárnapon elmondott homíliájában Ferenc pápa arra tanított minket, hogy belső küzdelem zajlik bennünk, küzdelem a szív bezárása és a szeretet hívása között, amely arra szólít, hogy nyissuk ki a zárt kapukat, és lépünk ki önmagunkból. Krisztus, aki szeretetből lépett át a bűn, a halál és a pokol zárt kapuin, szívünk zárt ajtaján is be akar lépni, hogy kinyissa azt. Ő,

aki a feltámadással legyőzte a félelmet és a rettegést, amely fogva tart minket, ki akarja nyitni zárt ajtóinkat, és kiküldeni minket mögüle. Az út, amelyet a feltámadt Mester mutat nekünk, csak egy irányban halad: kilépni önmagunkból, hogy tanúságot tegyünk a szeretet gyógyító erejéről.

Ternyák Csaba érsek ezután Ferenc pápa magyarokkal való találkozásainak pillanatait elevenítette fel. A csíksomlyói szentmisét, az 52. Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszus és apostoli látogatásának emlékeit. Mint mondta: sokan úgy tekintettek a Szentatyára, mint a világ lelkiismeretére, a béke következetes apostolára. Mi, hívek és papok, a hit szemével tekintünk a mindenkorai pápára, s mindenekelőtt Krisztus földi helytartóját látjuk benne, aki vezetőnk a hitben és hitünk egységének biztosítéka.

**Forrás: Egeri Főegyházmegye
Fotó: Vozáry Róbert/Szent István Televízió**

Hálások vagyunk az életéért

Az alábbiakban Székely János szombathelyi megyéspüspök emlékezik meg Ferenc pápa életéről és haláláról.

„Ferenc pápa nagyon közel tudta hozni az emberekhez a kereszténységet, a hitet, az evangéliumot, közvetlenségével a szegények iránti egészen különleges figyelemmel, szeretetével” – emlékezett Székely János, a Szombathelyi Egyházmegye püspöke.

Ferenc pápa életéért hálások vagyunk – fogalmazott a megyéspüspök. „Rögtön megválasztása után úgy döntött, hogy elegáns autókba nem fog beülni. Ezt az egyszerűséget képviselte a névválasztásával is, amely Assisi Szent Ferencre utal. Az ő hangja nagyon hitelesen szólt egy igazságosabb gazdasági rendszerért, az emberi kultúra ápolásáért. Próféta hang, nagy

szellemi és vallási tekintély volt az egész emberiség számára. Hálások vagyunk az életéért” – zárta szavait Székely János, szombathelyi megyéspüspök.

**Forrás: vaol.hu;
Szombathelyi Egyházmegye
Fotó: Merényi Zita**

Imádkozzunk a Szentatyáért!

Az alábbiakban az egyházmegyéek honlapjain közzétett információkat gyűjtöttük össze a Szentatyáért bemutatott főpásztori szentmisékről.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia (MKPK) tagjai április 23-án, szerdán 18 órakor közösen mutattak be szentmisét Budapesten, a Szent István-bazilikában az elhunyt Ferenc pápa lelki üdvéért.

Udvardy György veszprémi érsek április 21-én, húsvéthétfőn este, 18 órakor a Szent Mihály-főszékesegyházban bemutatott szentmisében imádkozott Ferenc pápa lelki üdvéért, majd a szentmisét követően húsvéti gyertyás imádságot és megemlékezést vezetett. Veres András győri megyéspüspök április 22-én, kedden este 18 órakor a Szentatyá üdvösségéért imádkozva mutatott be szentmisét a győri Nagyboldogasszony-székesegyházban.

Varga László kaposvári megyéspüspök szentmisét mutatott be Ferenc pápa lelki

üdvéért április 24-én, csütörtökön 18 órakor a kaposvári Nagyboldogasszony-székesegyházban. A pápa lelki üdvéért Felföldi László pécsi megyéspüspök április 24-én, csütörtökön 18 órai kezdettel mutatott be szentmisét a pécsi székesegyházban. Spányi Antal székesfehérvári

megyéspüspök április 29-én (lapzártánk után – a szerk.) kedden 18 órától mutat be gyászmisét Ferenc pápa lelki üdvéért a székesfehérvári Szent István király székesegyházban.

**Forrás: Győri Egyházmegye;
Veszprémi Főegyházmegye
Fotó: Merényi Zita**

A szívekbe véste a személyes kapcsolatok fontosságát

Veres András püspökkel, az MKPK elnökével beszélgettünk Ferenc pápa temetése után

Veres András győri megyéspüspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke is koncelebrált április 26-án Ferenc pápa temetési miséjén a Szent Péter téren. A szertartásról és Ferenc pápa örökségéről kérdeztük telefonon.

– Hosszas betegsége ellenére is váratlanul ért mindannyiunkat Ferenc pápa halála húsvéthétfőn. Hogyan értesült a hírről püspök atya?

– Mindannyian átéljük már – én is a saját környezetemben –, hogy úgy éreztük, szeretünk már gyógyulófélben van, s akkor jött váratlanul a halál. Azt gondolom, ez az érzés lett úrrá a Szentatyával kapcsolatban is sokakban, hiszen amikor hallottunk a gyógyulásáról, elkezdtünk reménykedni. De azért amikor húsvétvasárnap megláthattuk a Szent Péter-bazilika erkélyén és a hívek között a téren, érződött szerintem az, hogy nagyon nehéz egészségi állapotban van.

A meglepetés talán pusztán abból fakadt, hogy húsvéthétfőn mindenki mással volt elfoglalva, családi eseményekkel, a szerettei meglátogatásával. Én magam Sopronban miséztem tíz órakor, amikor az áldás előtt szólt az egyik atya, hogy most kapott hírt arról, hogy a Szent-

atya meghalt. Először nem is akartam elhinni, de mutatta, hogy sajnos igen, biztos. Így aztán hirtelen, az áldás előtt imádkoztunk az elhunyt papáért a jelen lévő hívekkel. Nehéz, de el kell fogadnunk a halált, hiszen életünk része.

– Milyen volt most ott lenni Rómában, a városban, amelynek a püspöke is volt a Szentatya, ebben a különleges időszakban, magán a temetési szertartáson?

– Ha a fizikai oldalát nézzük: egyrészt rengeteg, több százezer ember volt jelen a temetésen, ugyanakkor az országok vezetői is, hiszen a világ életében meghatározó esemény volt a római pápa temetési szertartása, aki egész munkássága alatt a világ békéjéért és a népek közötti megbékélésért dolgozott. Fontosnak tartották, hogy ott legyenek.

Inkább a lelki oldal felől tartanám azonban jónak megközelíteni a kérdést: nagyon bensőséges hálaadás volt ez a szentmise; akik jelen voltak, tudatosan és elkötelezetten vettek részt, lényegesnek tartották, hogy imádkozzanak érte, hálaát adjanak az ő szolgálatáért. A közös imádságban mindez érezhető volt.

„Világegyház-találkozó” is volt egyben, ami az Egyházhoz tartozásunkat is megerősítette, hiszen az egységünket különö-

sen is megjeleníti Péter utóda. Akik jelen voltunk, az otthon maradtak, a szeretteink nevében is imádkoztunk, úgyhogy az egész Egyház ünnepe volt.

– Mennyire volt érzékelhető az az egyszerűség, amelynek szellemében Ferenc pápa reformálta a pápai temetést, hogy az sokkal inkább egy pásztortól, és ne egy hatalmaságtól való búcsú legyen?

– Ez az egyszerűség legjobban abban nyilvánult meg, hogy nem a Szent Péter-bazilikában, hanem a számára oly kedves Santa Maria Maggiore-bazilikában temették el. Bár az előző pápák leginkább a Szent Péter-bazilika grottájába temetkeztek, Ferenc pápának az ettől eltérő kérése mégsem volt annyira rendkívüli, hiszen Rómában bármerre megyünk, mindenütt találunk olyan templomot, ahol egy-egy korábbi pápa nyugszik, a Santa Maria Maggiore ráadásul a Vatikánhoz tartozik, így különösen kedvelt helyszín.

A visszafogottság abban is megmutatkozott, hogy kérésének megfelelően egyszerű fakoporsóban helyezték örök nyugalomra, de kötelező módon volt egy belső koporsó is, hogy megfelelően konzerválja a testet. A körmenet mindenképp sajátos volt, amely a Szentatya koporsóját kísérte a Szent Péter térről a Santa Maria Maggiore-

bazilikába. Ezen mi már nem is vehettünk részt, ez egy kisebb körnek volt a feladata.

– Ilyen kevésssel a Szentatya halála után nehéz lenne megvonni a mérlegét annak, hogy mit jelentett az Egyház, és kivált a magyar Egyház számára, mégis arra kérném, mondjon egy-két gondolatot arról, mi lehet Ferenc pápa öröksége a számunkra!

– Egyelőre lehetetlen még alapos értékelést adni a tizenkét éves pápaságáról, hiszen olyan változások voltak a társadalom, a világ és az Egyház életében ez idő alatt, amelyek hatása csak később fog kikristályosodni. Amit most el lehet mondani, az az ő személyes karizmájának, adományának köszönhető: sokkal nagyobb fókú közvetlenséget próbált önmaga is gyakorolni, és a lelkipásztorokat, püspököket is arra intette, hogy közvetlenebbek legyenek. Hogy legyenek ott a rájuk bízottak között, ne egy megközelíthetetlen elefántcsonttoronyban éljenek, hanem bármikor megszólíthatók legyenek, érezzék, ismerjék föl a rájuk bízottak igényeit, nehézségeit, örömeit. Egyedi módon úgy fogalmazott, hogy a pástornak legyen nyájszaga. Sokáig azért nem mertem ezt a kifejezést használni, mert az szűk környezetben is volt, aki ezt kicsit dehonesztálónak tartotta, amit én már akkor sem ér-

tettem. Azt gondolom, meg kell ezt szoknunk, ennek a képnek mély üzenete van: aki pásztor, az ott van a nyáj között, s ezáltal minden ügyüket, minden gondjukat, minden érzésüket, minden rezdülésüket érti és magában hordozza. Ez egy pozitív kép, én magam szívesen emlegetem, szeretnék eszerint alakulni.

Ugyanakkor az, hogy Ferenc pápa a szegényekre és a margináltakra gondot fordított, megint csak az ő személyes adománya volt. Igyekezett ezt pápaként is hangsúlyozni, mert korunkban valóban sok ember annyira a társadalom peremére szorul, hogy nincs, aki az emberi méltóságukat védelmezze, megőrizze.

Egy harmadik területet is megemlítenék, ami nagyon-nagyon jellemző volt rá a közvetlenségen és a szegények felé forduláson túl: az, hogy meghallgató pápa volt, aki sokszor

egyeseket meg is hökkentett azzal, hogy szóba állt az emberekkel. Ő ezt nemhogy kötelezőnek, hanem természetesnek tartotta. Gondoljunk csak arra, hogy minden áldott este felhívta a Gázában levő egyetlen katolikus plébániát, hogy ezzel is erősítse kitartásukat a háborús övezetben! Elment a börtönökbe, még most nagycsütörtök napján, nagybetegen is elment a fogvatartottak közé. Minden módon kereste a személyes közösséget, ami, azt gondolom, napjainkban különösen fontos.

Amikor Budapesten járt, a fiatalok szívébe akarta vésni, hogy a személyes kapcsolatokat ne hanyagolják el. Ne az online világban tartsanak kapcsolatokat egymással, szüleikkel, hanem mindennél fontosabbnak tartsák a személyes kapcsolatot! Ő élte és gyakorolta ezt, mutatva példát.

Agonás Szonja
Fotó: Vatican Media

Soha nem felejtjük el őt

Bartholomaiosz konstantinápolyi pátriárka üzenete

I. Bartholomaiosz konstantinápolyi ökumenikus pátriárka április 21-én, Ferenc pápa halálának napján tette közzé emlékező sorait, amelyeket az alábbiakban magyar nyelven olvashatnak.

A nagy húsvéti öröm légkörében, ma reggel, fényes hét hétfőjén érkezett a szomorú hír, hogy elhunyt Ferenc pápa, drága testvérünk Krisztusban, akivel testvéri barátságban álltunk a pápai trónra való felemelkedése pillanatától fogva; együtt dolgoztunk Egyházaink javáért, kiengesztelődésükért és az emberiség javáért. Pápasága tizenkét éve alatt mindvégig az Ökumenikus Patriarkátus hű barátjaként, zárandoktársaként, támogatójaként ismertük, az ortodoxia igaz barátjaként, az Úr legkisebb testvéreinek igaz barátjaként, akiknek az érdekében gyakran szót emelt és cselekedett, és akiknek még a lábát is megmosta, példát adva a valódi alázatról és a testvéri szeretetről.

Soha nem felejtjük el őt. Amikor 2014-ben, mindössze egy évvel a megválasztása és beiktatása után, javaslatomra és kezdeményezésemre Jeruzsálembe mentünk, és ott térdén állva imádkoztunk egymás mellett az Úr sírja előtt, illetve találkozókon és megbeszéléseken vettünk részt az alatt a két vagy három nap alatt, amelyet együtt töltöttünk a Szentföldön, azt mondtam neki: „Öszentsége, néhány év múlva ünnepeljük a niceai első egyetemes zsinat összehívásának 1700. évfordulóját. Csodálatos és szimbolikus tett lenne, ha együtt vennénk részt rajta, ha együtt ünnepelnénk ezt a történelmi évfordulót, és beszélnénk nővéregyházaink jövődjéről a közös Kehely felé.”

Lelkesedéssel fogadta, és azt mondta: „Nagyszerű gondolat, kiváló ötlet és javaslat. Ha egészségesek leszünk,

Ma, amikor összegyűlünk az Ökumenikus Patriarkátusban a Tiszteletreméltó Ökumenikus Trón szent

ha Isten is úgy akarja, zárandokoljunk Niceába. Ha nem – ha az Úr máshogy akarja –, akkor az utódaink menjenek.” Valóban nagyon szeretett volna valamikor még ebben az évben eljönni, hogy közösen megünnepeljük ezt a történelmi évfordulót, erről többször is beszélt a médiának, valamint az Ökumenikus Patriarkátus képviselőinek, akik időről időre látogatást tettek nála Rómában. Ahogy mondani szokták: másképp kellett lennie, nem jöhetett el személyesen. Amennyiben én magam egészséges leszek, az Ökumenikus Patriarkátus természetesen tenni fog valamit ez ügyben. Nem fogjuk hagyni, hogy észrevétlen múljon el ez a történelmi jelentőségű évforduló. Ami a Katolikus Egyházat illeti, a megválasztott pápa személyén, nézetein és szándékain múlik, hogy kíván-e, és ha igen, mikor kíván Niceába (Ízrik) zárandokolni velünk, és ezzel kiemelni ennek a különleges évfordulónak a szerepét, amely a kereszténység történetének egyik legjelentősebb eseménye.

hierarcháival (vagyis azokkal, aki Törökországban szolgálnak), hogy testvéri köszöntést váltstunk a Feltámadt Krisztust ünnepelve, megemlékezünk a most elhunyt Ferenc pápa szeretett személyéről, és valamennyien imádkozunk „egy szájjal és egy szívvel” lelke üdvéért, hogy az élők földjén és az igazak sátraiban nyugodjon. Kérjük az élet és a halál Urát, hogy jutalmazza meg őt az Egyházért és az emberiségért való sok fáradozásáért, és emeljen Szent Péter trónjára méltó utódot, aki magának tartja Ferenc pápa elképzeléseit, és továbbviszi értékes munkáját az emberiség javára – különösen a kereszténységért, és még inkább nővéregyházaink kiengesztelődéséért azzal a végső céllal, hogy teljes egységben legyenek a közös Kehelyben. Legyen emléked örök, testvérem, Ferenc pápa!

Fordította: Verestói Nárcisz
Forrás: Konstantinápolyi Ökumenikus Patriarkátus
Fotó: Vatican News

Jézus hű követője

III. Károly király emlékező sorai

A királyi család hivatalos weboldalán és közösségimédia-felületein is közzétették Károly király emlékező sorait április 21-én. A brit uralkodó és felesége az utolsó magánaudienciák egyikén jártak Ferenc pápánál nem sokkal azután, hogy a kórházból hazatérhetett a Szent Márta-házba.

Feleségemmel együtt mélységes szomorúsággal értesültünk Ferenc pápa haláláról. Némiképp enyhíti szomorúságunkat az a tudat, hogy

Az emberekért és a bolygónkért való munkája révén sokak életét érintette meg. A királynéval együtt különös szeretettel emlékezzünk találkozásainkra Öszentségével az elmúlt évek során, és nagyon meghatott minket, hogy lehetőségünk volt látogatást tenni nála a hónap elején. Öszinte részvételünkkel és mélységes együttérzésünket küldjük az Egyháznak, amelyet oly eltökélten szolgált, valamint a számtalan embernek szerte a világon, akiket életével lelkesített, és akik megrendülve gyászolják Jézus Krisztus e hű követőjének az elvesztését.

Öszentsége még köszönhetette húsvét alkalmából az Egyházat és a világot, amelyet oly nagy odaadással szolgált egész életében. Emlékezetünkben megőrizzük Öszentsége együttérzését, az Egyház egységeért való aggodalmát, fáradhatatlan elkötelezettségét valamennyi hívő közös ügyeiért, és mindazokért a jóakarátú emberekért, akik mások javáért fáradoznak. Világszerte számtalan emberre tett nagy hatást az a meggyőződése, hogy a teremtet világgal való törődés az Istenben való hit egzisztenciális kifejeződése.

III. Károly brit király és Kamilla királyné huszadik házassági évfordulójukra, valamint az uralkodó édesapja, Fülöp herceg halálának negyedik évfordulójára is emlékeztek április 9-én, amikor Ferenc pápa magánkihallgatáson fogadta őket. Az eredetileg 2005. április 8-ra tervezett esküvőt azért halasztották másnapra, hogy Károly részt tudjon venni II. János Pál pápa temetésén.

Fordította: Verestói Nárcisz
Forrás: Royal.uk
Fotó: Vatican Media

Beer Miklós emeritus váci megyéspüspök

Őszinte természetességgel képviselte az Úr szeretetét

A húsvéthétfőn elhunyt Ferenc pápára emlékezik most az egész világ. Beer Miklós emeritus váci megyéspüspöknek megadatott, hogy személyesen is találkozhatott a Szentatyával. Telefonon kerestük őt, s egy zakatoló vonaton értük utol. Készségesen nyilatkozott nekünk.

– Milyen emlékeket őriz a Szentatyával való találkozásairól?

– Nem személyes, nem szemtől szembeni találkozás volt az első. Tizenkét évvel ezelőtt, 2013. március 13-án este, a pápává választását követően bemutatkozott a Szent Péter téren őt ünneplő tömegnek és a tévéképernyők előtt világszerte figyelő, több száz millió nézőnek. Megrendítő volt látni, hogy egy katolikus egyházfő ennyire közvetlen hangnemben szól az emberekhez. Egészen új hang volt ez az Egyházunk életében, minden mesterkéeltséget mellőzve szólított meg bennünket.

Mindig hangsúlyozta – s ez meghatározta tizenkét éven át tartó szolgálatát –, hogy az evangéliumot úgy kell megszólaltatni, hogy értsék az emberek. Felejtetetlen megnyilvánulása volt az is, amikor így szólott hozzánk, papokhoz: Legyetek bárányszagú pásztorok! Érezték át az emberek valós problémáit, álljatok melléjük, és úgy beszéljete, hogy az bátorító, vigasztaló, reménykeltő legyen!

– És milyen élményeket őriz a Szentatyával való személyes találkozásokról?

– A püspöki konferencia tagjaként 2017-ben én is jelen voltam a Vatikánban az ad limina-látogatáson. Mindig, újra és újra felidézem, elmesélem, hogyan fogadott bennünket a Szentatya: „Jaj de jó, hogy itt vagytok, éreztétek otthon magatokat, találtok itt vizet, kávé, gyertek, üljetek le!” Hihetetlen, óriási öröm volt ez számomra. Több mint másfél órán keresztül maradhattunk, egyenként elbeszélgetett velünk. Éppen Árpád-házi Szent Erzsébet ünnepe volt, és akkor döntött úgy a Szentatya, hogy az a vasárnap legyen ezentúl a szegények világnapja, hogy „a keresztény közösségek világszerte egyre inkább és mind jobban Krisztus szeretetének konkrét jeleivé váljanak a legkisebbek és a leginkább rászorulókat felé”.

Természetesen találkoztunk 2021-ben is, a budapesti Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson. Itt csak annyit tudtam odasúgni neki, hogy imádkozzon értünk. Kedvesen bólogott, igent mondott. A 2023-as apostoli látogatásán a budapesti Szent István-bazilikában megint közel lehettünk hozzá, láthattuk, amikor kezét csókolt a kerekesszékes, betegsége miatt mindkét lábát elvesztett papunknak, Kardos Mihály atyának, és megáldotta. Gyönyörű jelenet volt! Őszinte természetességgel képviselte az Úristen szeretetét.

– Akik személyesen találkoztak Ferenc pápával, mindig felidézik: amikor vele beszélgettek, azt érezték, hogy azokban a pillanatokban a Szentatya csak rájuk figyelt, őszintén érdekelte a másik ember.

– Így van, olyankor csak a másik ember létezett számára. A szemünkbe nézett. Ez is különleges adottsága volt. Az egyik látogatásán meglátott a tömegben egy idős apácát. Leszállt a pápamobilról, odament hozzá, szót váltott vele, megáldotta. Jézus Krisztust képviselte. Hitelesen, itt, közöttünk.

– Kiemelten törődött a perifériára sodródott emberekkel. Ez mennyire fakadt abból, hogy jezsuita szerzetesként, papként, főpásztorként a hazájában, Argentínában is sokszor a szegényekkel, a kitaszítottakkal foglalkozott? S arról sem feledkezhetünk el, hogy a nagyszülei és az édesapja, sőt több oldalági rokona is, olasz kivándorlókként érkeztek a hatalmas dél-amerikai országba.

– Észrevette azokat, akik bár nem tehettek arról, hogy hová születtek, mégis hátrányos helyzetbe kerültek, és a társadalom előítéletei sújtották őket. Őszintén hirdette: ők is a testvéreink. A névválasztása sem volt véletlen: Assisi Szent Ferencről nevezte el magát, aki a Napfivér, Holdnővér üzenetét adta nekünk. Ferenc pápa bennünket is arra hívott: adjunk hálát az Úristennek mindenért, a sok csodáért. Felelősek is vagyunk azért, hogy megoszszuk ennek a Földnek a kincseit másokkal. Idő kell még ahhoz, hogy tudatosuljon bennünk, mit is kaptunk Ferenc pápától, milyen csodálatos örökséget hagyott ránk.

– Voltak, akik bírálták őt, akár egyházi oldalról is...

– Sokan nem értették őt. Itt van a szinodalitás gondolata, nem is kevesen vannak azok, akik nem értik, mit

jelent. Mindannyian felelősek vagyunk Egyházunkért, a Jóistentől kapott küldetésünkért. Ez nemcsak a papok, főpásztorok ügye, hanem valamennyiünké. A lényeg, hogy merjünk álmodni Egyházunk jövőjéről. Ferenc pápa az Egyház missziójával kapcsolatban azt mondta: ez nem azt jelenti, hogy térítünk, toborzunk, hanem azt, hogy szeretettel meghívunk másokat az Úristen közösségébe. Vagy amikor föltek a kérdést: „Nem halljátok, hogy Jézus kopogtat az ajtón? De nem kívülről, hanem belülről! Nyissátok ki!”

– Ha néhány mondatban meg kellene határozni, hogy mi Ferenc pápa öröksége, hogyan foglalná össze?

– Azt hiszem, Egyházunk jelenkori küldetését kell megtalálnunk. Legyen bátorságunk a Szentlélek útmutatásai alapján új utakra lépni. Amit még húsvétvasárnap is mondott: Krisztus feltámadása a reményünk forrása. Az idej szentév a reménység éve. Legyen hiteles az Egyházunk, a kortársaink érezzék meg rajtunk keresztül az Úristen szeretetét.

– Mi, katolikusok valljuk: a hit kegyelem. Valószínűleg az volt az a természetesség is, ami a Szentatyát jellemezte, a közvetlensége, ahogyan sugározta magából a szeretetet. Ezt nem lehet tanulni. Mi van akkor, ha egy katolikus lelkipásztorban vagy akár hívőben nincs meg ez az ösztönös természetesség?

– Ezt is kérni kell. Jézus mondja: „Bármit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.” Elsősorban a Szentlélek ajándékát, az Úristen iránti bizalmat. Valóban igaz, hogy a hit ajándék, de mindannyian felelősei is vagyunk annak, hogy a hitünk szerint éljünk, hogy a kortársaink elhiggyék: mi komolyan hiszünk Isten megváltó szeretetében, a feltámadásban.

– Mi, gyarló emberek hogyan élhetünk valóban testvéri szeretetben egymással? Úgy érzem, társadalmilag lehetetlen megvalósítani ezt – bár tudjuk, ami embernél lehetetlen, Istennél lehetséges. Talán a kisközösségekben megvalósítható.

– Természetesen, ahogyan az Apostolok Cselekedetei szerint – a keresztény közösségek életvitele láttán – a pogányok között szólássá vált: „Nézzétek, hogy szeretik egymást!” S egyre többen akarták megtudni, miben rejlik a titkuk. Sosem felejttem el, hogy amikor Ferenc pápa a fiatalokhoz beszélt, így fogalmazott: „Hökkent sétek meg a világot! Legyetek olyan nagylelkűek, hogy arra fölfigyeljenek az emberek!” Ez a dolgunk nekünk is. Egész lényünkkel legyünk Isten szeretetének tanúi! Senki nem tehet arról, hogy hová született. Arról sem, ha nehéz anyagi körülmények között él, ha nem vallásos családban, nem hívő környezetben nevelkedett. Nekünk éppen az a feladatunk, hogy közel vigyük őt Istenhez. Ez a közelség annyira meghatározta Ferenc pápát! Közel menni az emberekhez, személyesen megszólítani őket, hogy rajtunk keresztül megérezzék Isten szeretetét.

– Püspök atya, nagyon köszönöm a beszélgetést!

– Én is köszönöm a megkeresést. Ilyen interjút még soha nem adtam, zakatoló vonaton. Körülöttem többen mosolyogva integetnek felém, kifejezve szeretetüket az atyai házba költözött Ferenc pápa iránt.

Bodnár Dániel
Fotó: Lambert Attila

Bíró László püspök

Megáldotta a világ összes emberét

Ferenc pápával nem sokkal a megválasztása után találkoztam először, történelmi helyszínen, Doberdónál; az olasz katonák sírjai fölött miséztünk együtt. Ő mondta a homíliát. Belém ivódott az a gondolata, amit ott, akkor, pápai szolgálata kezdetén – majd később több alkalommal is – hangsúlyozott: elkezdődött a harmadik világháború. Tizenkét évvel ezelőtt még nem sejtettem, hogy ezek próféta szavak. Igaz, már érezhető volt a nyugtalanság nemzetközi szinten, de hogy valóban kitör majd egy furcsa háború, arra nem gondoltam.

Valamiképpen Ferenc pápa egész életét végigkísérte, a tudatát lefoglalta a háború valósága, amit nyilván másként látott, másként érzékelt az ő szolgálati helyéről, mint mi. S most már azt is tudjuk, hogy az utolsó kívánsága a béke volt. Azt üzenté, hogy fegyverkezéssel nem lehet építeni a békét.

Amikor a hosszú ideig tartó kórházi kezelése után a Szent Péter téren megjelent a nyilvánosság előtt, az utolsó gesztusa, üzenete az volt

Ferenc pápa püspöki jelmondata kifejezi pápaságának lényegét, éltető erő számomra.

Fontos figyelni arra is, ami apostoli buzdításaiból ragyog ránk: az *Evangelii gaudium*, az *Amoris laetitia*, a *Laudato si'*, a *Fratelli tutti* valamiképpen mind az örömről szól. Legyen szó a teremtésvédelemről vagy a testvériségről, Ferenc pápa megpróbál kilépni a sok keresztényre jellemző, kissé fanyar, szomorú arc merevségéből.

Azt üzeni, hogy az evangélium már önmagában is öröm. A házasságról szóló apostoli buzdításának címét (*Amoris laetitia*) az „öröm” szóval fordították, de ő valójában a szeretet boldogságáról elmélkedett. Tudom, hogy az *Amoris laetitia* némely fejezete sokaknak nehézséget okozott, de volt szerencsém több alkalommal, szinte mondatról mondatra végigmagyarázni ennek a dokumentumnak a tartalmát, és azt mondhatom, a lényege nem más, mint hogy a pápa kilép abból a felfogásból, hogy a szeretet mindig csak szenvedés lehet. Rámutat

hozzánk, hogy szinte csak jelzésszerű, kereszttrajzolatú mozdulataival megáldotta a világ összes emberét, és ezzel köszönt el tőlünk. Ez az áldás kíséri további utunkat, és remélem, hogy az ő sajátos értelemben vett vértanúhalála megszüli majd a békét. Bizom abban, hogy küszöbön áll a béke!

A másik személyes találkozás az ad limina-látogatáson történt. Egy csoportbeszélgetést kezdeményezett velünk, a magyar püspöki konferencia tagjaival; mindenki megszólalhatott, ránk szánta az időt. Ott tapasztalhattam meg jelenlétét a legközvetlenebb módon. Valahogy megérezte, hogy argentinként itt, Európában sokak számára idegen, s ezt el is mondta nekünk. Szép emlék számomra ez a vele folytatott oldott hangulatú beszélgetés.

Szeretném külön megemlíteni, hogy sokszor idézem püspöki jelmondatát: „Miserando atque eligendo.” Sajnos a különféle fordítások nehezen adják vissza a lényegét; ez a beálló melléknévi igenév, az -andó, -endő a magyarban ugyanazt jelenti, mint a latinban. Valójában Ferenc pápa egész lelkipásztori, vezetői szolgálata arról szól, amit ez a két szó kifejez: a hazájában végigküzdötte a felszabadítástéológia nyomán támadt nehézségeket, és jezsuita vezetőként valós élettapasztalatát sűrítette bele püspöki jelmondatába – úgy gondolom, mi, főpásztorok mindannyian ezt tesszük –: ő tudta, hogy az ember élete szüntelen irtalom (miserando), és szüntelen döntés, kiválasztás (eligendo); enélkül nem létezik közösségi élet, enélkül egy házasság sem működik. Mindig rászorulunk egymás irgalmára, és bennünk van a döntés, a kiválasztás felelőssége is: dönteni amellet, akit mellénk sodort az élet.

arra, hogy a keresztény élet, az evangélium hirdetése, a szeretet megélése – különösen a házasságban – öröm, boldogság.

Számomra személyesen is különösen fontos a pápának az az üzenete, ami talán nem is rajzolódott ki teljesen szolgálatának ideje alatt, de mindig jelen volt: érezte, hogy az Egyháznak meg kell újulnia, nem lehetünk az evangélium hiteles szolgálói úgy, hogy csupán fenntartjuk az állóvizet. A kifelé lépni is tudó Egyházzal beszélt újra meg újra. Kereste ennek megvalósíthatóságát, s ezt valamiképpen mindannyiunknak keresnünk kell.

Amit ezzel kapcsolatban hirdetett, az sokszor félreértésekre adhatott okot, mintha mindig valami újat akarna. Igaz, hogy az evangélium kétezer éves, de az a nyelv, amelyen hirdetjük, az vajon hány ezer, vagy hány száz éves!? A pápa a mozgásban lévő, az önmaga köreiből kilépni is tudó Egyházat hirdette. Érezte, valamit tennünk kell azért, hogy ne csupán a múlthoz tartozzunk, hanem a jövőt építő Egyházzá is váljunk. Ez a gondolat nagyon közel áll hozzám.

A szinodális, az együtt lépő, együtt gondolkodó, egymást meghallgató Egyház pedig a másik fontos öröksége. Életem során rengeteg időt töltöttem azzal, hogy meghallgattam embereket, és azt látom, a lelkipásztorkodás lényege nem az, hogy beszéljünk, hanem az, hogy meghallgassuk a másikat, meghalljuk, amit a másik ember mondani akar. Így élem meg Ferenc pápa szellemi örökségét.

A Szentatya kis apostoli buzdításában fogalmazta meg üzeneteit. Bárcsak tudnánk továbbadni valamit mindabból, amit ránk hagyott, ki-ki a maga felelős szolgálatán keresztül!

Méltóságteljes és megrendítő légkörben Róma utcáin

Fazakas Márton OPraem csornai premontrei apát Ferenc pápa ravatalánál

Fazakas Márton OPraem csornai premontrei apát rendtársaival és a rend szombathelyi iskolájának tanáraival Rómában tartózkodott a Ferenc pápa temetése előtti napokban egy előre megszervezett jubileumi utazáson. Őt kérdeztük telefonon, mit tapasztalt a városban, milyen élmény volt számára a Szentatya ravatalához járulni.

– Márton apát a közösségi oldalon osztott meg képeket arról, milyen élmények érik Rómában ezekben a napokban, amikor a világ Ferenc pápát gyászolja. Szerdán reggel átvitték Ferenc pápa holttestét a Szent Márta-házból a Szent Péter-bazilikába, ahol az emberek leróhatják kegyeletüket a koporsó előtt. Mit tapasztal a városban és a Szent Péter téren?

– A Szent Péter-bazilika környéke rengetegen vannak. Ugyanakkor mintaszerű a szervezés, mindenre figyelnek a hatóságok. Nagyon sok mentős, csendőr, rendőr van az utcákon, és olyan egyenruhások is, akiket még életemben nem láttam. Talán a katasztrófavédelem lehet, vagy más segítőszervezet. Az emberek nagyon szépen, elfogadóan viselkednek. Például amikor egy idős néni bemászott a korláton egy jó kilométernyi sort megspórolva, senki nem mondott neki egy rossz szót sem, épphogy csak nem szépen néztek rá a régóta várakozók. Semmi jelét nem látni a katasztrófaturizmusnak, méltóságteljes, sőt megrendítő a légkör mindenhol Róma utcáin.

– Ön már bejutott a Szent Péter-bazilikába Ferenc pápa ravatalához?

– Tegnap tizenegy óra körül, ahogy vége lett a szertartásnak, kihelyezték a Szentatya holttestét, és elég hamar le tudtam róni a kegyeletemet. Nem ebből az aporóbból vagyok itt, egy tervezett úton veszünk részt. A szombathelyi Premontrei Rendi Szent Norbert Gimnázium harmincéves. Tíz éve, a huszadik évfordulón is eljöttünk Rómába a tanári

karral. Elhatároztuk, hogy a harmincadik évfordulón megismételjük a római utazást, melyet éppen erre az időpontra szerveztünk. A tanárainkkal és a rendtársaimmal együtt negyvennégyen vagyunk. A tegnap

Római hajléktalanok által készített emlékhely

délelőtti várakozás közben a csoportunk tagjai nyilatkoztak a különböző hírcsatornáknak, ki-ki milyen nyelven tudott. Tegnap este vacsora után viszszaementem a térre, megrendítő volt a légkör. A hatóságok ismertették, meddig lesz nyitva a bazilika, de amíg ember volt a téren, beengedtek mindenkit a ravatalhoz.

– A Szent Péter téren teljes a csend, vagy imádkoznak, énekelnek az emberek?

– Is-is. Inkább a csoportokra jellemző, hogy elkezdének imádkozni. Nem akarok hazabeszélni, de kicsit olyan a hangulat, mint Csíksomlyón, csak éppen nincsenek zászlók és csengők. Mindenki az oltár felé tart. A templomban sem sűrítik az embereket, meg lehet állni akár percekre is a ravatalnál. Nem noszogatnak senkit, mégis ütemesen halad a sor, mert mindenki tudja, hányan várakoznak még a téren. Semmi katonás vezénnyelssel nem találkoztam, csak finoman terelik a tömeget. Olyan Ferenc pápás az egész!

– Márton apát hogyan élte meg találkozásait Ferenc pápával?

– Háromszor találkoztam vele. Egyszer még ki is cseréltük a pileólust, de ez nem volt szándékos: tiszteletből levettem az enyémet, ő pedig azt hitte, ki szeretném cserélni az övével. Sokféle szálon kötődik az ember Ferenc pápához. Én nagyon szerettem a főpapi keresztjéről készült egy-két eurós másolatokat; hordtam is ezt a keresztet. Amikor 2018-ban az édesanyám meghalt, azt a keresztet tettem a kezébe, amelyet Ferenc pápával való első találkozásomkor viseltem. Úgy temettük el édesanyámat, hogy azt fogta, nem a rózsafüzért. Nagyon megérintett, amikor a Szentatya 80 évesen levette a golyóvédő üveget a pápamobilról, és azt mondta: „Mit kell ezen csodálkozni?”

Hiszen úgyis meghalhatok...” Nem félt a haláltól, természetesnek tartotta, hogy egyszer véget ér az élet. Hiszünk benne, bízunk benne, hogy most a Jóistennel van. Remélem, odafentről is nagy támogatást kaptak benne a perifériára szorulóknak.

Sokszor mentünk hozzá azért, hogy kezet fogjunk vele. Ilyenkor mindig rögtön mondta: „Isten hozott!” Most hiányzott ez a köszöntés... A Jóistennek ez volt a terve, ezt el kell fogadni. Isten nyugosztalja, járjon közben értünk, és imádkozunk, hogy az új pápa is legyen ilyen jó ember.

– A tanárok és a premontrei rendtársak számára milyen volt a ravatal elé járulni?

– Azt vettem észre, hogy elcsendesedett mindenki, amikor kijöttünk a bazilikából. Otthon nem találkozunk ravattal, a halál ki van iktatva az életünk-ből. Ha valaki meghal, elviszik, és legtöbbször a temetés napján a zárt koporsót látjuk. Vannak köztünk fiatal emberek, akiket nagyon megérintett Ferenc pápa ravatala, de mindenkinek érezni lehetett a megilletődést, megrendülést. A téren várakozók között sokféle ember van, nem feltétlenül hívő katolikusok. Még muszlim kendős aszszonyokat is láttam a ravatalhoz menni, hála Istennek.

– Mekkora most a sorok? Mekkora a tömeg Rómában?

– Ma reggel 9 óra előtt a sor vége az Ottaviano metrómegállónál volt, de úgy, hogy nem egyesével, hanem tízesével-húszasával várakoznak az emberek. A Szent Péter teret mindkét oldaláról meg lehet közelíteni, a tér két oldalán alakítottak ki sorokat. Legalább háromórás várakozásra kell számítani annak, aki be szeretne jutni a ravatalhoz. Az olaszos fejtelenségnek nyoma sincs – aki járt már Olaszországban tömegrendezvényen, ezt észreveszi. Már építik a kivétítőket a szombati temetésre; a nagy része már készen is van. Növekszik a tömeg Rómában, a zarándokok és a turisták olyan sokan vannak, hogy már a szomszéd falvakban is laknak. Beszéltem egy olyan csoporttal, akik tízenvalahány kilométerre kaptak szállást Róma határától.

– A városban hogyan emlékeznek Ferenc pápára?

– Az emberek kis megemlékezőhelyeket alakítottak ki gyertyával, virággal, Ferenc pápa fényképével. Tegnap le is fényképeztem egyet a Vatikánhoz közel, melyet egy hajléktalan ember készített. Itt hajléktalanok tisztelegnek Ferenc pápa előtt, azok, akiket olyan sokszor segített. A pápa Krisztus földi helytartója. Most a legelésebbek is megemlékeznek róla, imádkoznak érte, és nagyon szeretettel vannak iránta. Hiányzik nekik már most. Szépgesztus ez azok részéről, akiket ő nagyon megszeretett és felkarolt. Ebből is látható, hogy minden mulandó, csak az a jó nem, amit teszünk. Tulajdonképpen két világ találkozik most Rómában: a legkisebbek, legegyszerűbbek, legeleesebbek ott vannak az első sorban, hamarabb, mint a világ hatalmasai, akik majd Ferenc pápa temetésére jönnek.

Vámossy Erzsébet
Fotó: Fazakas Z. Márton apát Facebook-oldala

Gondviselésszerű találkozások

Tóth Péter szalézi kispap, a kazincbarcikai Szalézi Szent Ferenc Gimnázium iskolalelkésze és a középiskola tizenhat diákja az április 24. és 26. között megtartott Serdülők jubileumának szentévi programjára érkezett Rómába. Több tízezer fiatal vett részt az eseményen a világ minden tájáról. „Április 22-én indultunk Budapestről, a Szentatya haláláról szóló szomorú hírről a szívünkben” – mondta Tóth Péter.

A fiatalok sajnos már nem tudtak személyesen találkozni Ferenc pápával, Boldog Carlo Acutis szentté avatása pedig elmaradt. A hét úgy alakult számukra, hogy csütörtökön a Szent Péter-bazilikában imádkoztak az egyházfő ravatalánál, és szombaton részt vettek a temetési szertartáson. „Gondviselésszerű volt, hogy vasárnap tiszteletünket tehetjük a Szentatya sírjánál – fogalmazott a szalézi iskolalelkész. – Szép volt, hogy elkísérhettük Ferenc pápát az utolsó útján.

Bíborosok közös imája Ferenc pápa sírjánál a Santa Maria Maggiore-bazilikában

Rendkívül hosszú sor vezetett a sírhoz, de 16 órára sikerült regisztrálnunk a helyszínen, és bejutottunk a Santa Maria Maggiore-bazilikába. Külön ajándék volt számunkra, hogy éppen akkor imádkoztak ott a bíborosok, nagy örömmre megláttam közöttük Ángel Fernández Artime bíborost, korábbi szalézi

Tízezrek zarándokolnak a Szentatya végső nyughelyéhez

rendfőnököt is. Rövid ott-tartózkodásunk ideje alatt be is kapcsolódtunk az imádságukba.”

Az egyik szalézi diák, a tizenöt éves Zsuzsanna így emlékezik: „Elképesztően sokan vettek részt a temetési szertartáson. Csodálatos volt látni, hogy mennyien imádkoztak Ferenc pápáért! Alapvetően mindenki derűs volt. Nagy élményt jelentett megtapasztalni, hogy főként a fiatalokban nem a szomorúság uralkodott, hanem az öröm, hogy a pápa már a mennyben van.”

K. L.
Fotó: Szaléziák

Közel az emberekhez

Megdöbbenve, de nem teljesen váratlanul kaptam a hírt Ferenc pápánk haláláról. A húsvéthét-fői Szent Liturgiát elvégezve, családi locsolkodásra indulva, az autóban ért utol a hír, hogy „meghalt a pápa”. Mire kiszálltunk, már a harangok is zengtek-bongtak, búcsúztatva Ferenc pápát, és főleg imádságot kérve érte. Azért nem volt teljesen váratlan a hír, mert már előző nap, az Urbi et Orbi áldásnál látni lehetett, milyen gyenge. Nemcsak a húsvéti üzenetét kellett felolvasztatnia, hanem a végső, teljes búcsút közvetítő pápai áldását is lerövidítve végezte, alig

bírta kimondani az „Atya, Fiú, Szentlélek” szavakat. Milyen nagyszerű számomra, hogy részesülhettem az utolsó áldásában! Bizonyára sokan mások is így vannak ezzel.

Pedig nem ilyen erőtlenség ismertem meg! Sok-sok találkozásunk közül az elsőt, frissen megválasztott pápaként egész életereje megmutatkozott. Igaz, elődjével is ez volt a helyzet, akivel még többet találkoztam, és a Nemzetközi Teológiai Bizottságban sok éven át, heteken keresztül együtt is dolgoztam, egy munkasztálnál. Sőt! Szent II. János Pál fél éve volt pápa, amikor először találkoztunk. Ma is

érezem erőteljes kézzszorítását, igaz, a sok-sok találkozásunk végén, a halála előtt fél évvel már nekem kellett tartanom a kezét az utolsó gyűrűcsók alkalmával.

A Ferenc pápával való találkozás egészen kötetlennek voltak. Mint ahogyan egész péteri szolgálatában, a protokollban is számtalanszor kilépett a megszokott hagyományok keretei közül. Nemcsak a papoknak és a püspököknek ajánlotta, hogy legyenek „bárányzagúak”, éljenek az Isten népét alkotó nyáj közelében és közegében, hanem ő maga mutatott erre példát. Igyekezett mindig, minden körülmények

között közel kerülni az emberekhez. Milyen szép emlékeket őrizhetünk ezzel kapcsolatban a legutóbbi magyarországi látogatásáról is! De gondoljunk csak arra, hogy legutolsók eltávozásra a Vatikánból egy olasz börtönbe vezetett... Mert találkozni akart az emberekkel, az elesettekkel, a rászorulókkal, még a rabokkal is: Isten és az Egyház vigaszát nyújtva nekik.

Két mozzanatot idézek a belőle áradó közvetlenség, a vele való közvetlen kapcsolat lehetőségének felidézésére. Az egyik: megválasztott új pápaként nem a vatikáni pápai lakosztályba költözött be, hanem a Szent Márta-házban lakott.

Az ottani kápolnában misézett, persze azért a körülmények miatt mindig viszonylag zárt körben. A közös ebédlőben étkezett, naponta háromszor. Itt is számtalanszor találkozott hálattal vele. Amikor az első heti bizottsági munkánkra megérkeztünk, és láttuk, hogy a pápa (mindenfélét kíséret nélkül) bejön reggelizni, azonnal hátrahátrált a székeinket, és felálltunk. Ő azonban kedvesen körbeintetett: „Maradjatok csak nyugodtan ülve, a pápa is csak enni jött.”

A másik emlékem sokkal személyesebb. Szintén a Nemzetközi Teológiai Bizottságban való egyhetes munkára érkez-

tem a Vatikánba. Készt a repülőgépem, mire beértem a Szent Márta-házba, már későre járt. A recepciótól megyek a lift felé. A pápa akkor jön ki az ebédlőből. Akkor is egyedül. Hamar odaér a lifthez. Meglát, és meg-szólal, integet: „Kedves atya! Jöjjön csak! Jöjjön bátran.” Odaérek. Megkérdezi: „Hányadik emeletre megy?” S amint mondom, már nyomja a gombot. Nekem, az egyszerű papnak. A pápa! Hát így lett az én „liftesfiú” Ferenc pápa. Akinek kívánom, hogy a jóságos Isten gyorslifttel emelje magához a mennyi boldogságba!

Ivancsó István
görögkatolikus teológus

ADÁSVÉTEL

RÉGISÉGEKET, hagyatékot, bútorokat, festményeket, szobrokat, ezüstdíjakat, arany ékszereket, fogaranyat, érméket, ki-tüntetéseket, órákat vásárolunk. T.: 06/20-932-6495, www.antikbudapest.hu

TÁRSKERESŐ

DIPLOMÁS férfi társat keres 65 éves korig. T.:+36/30-628-9657

RÉGISÉG

PAPÍR- ÉS FÉMPÉNZT, bélyeget, képes-lapot, papírrégiséget és más régiségeket vásárolunk, illetve árverésre átveszünk. Budapest VI., Andrásy út 16. T.: 06/1-266-4154. Nyitva: hétfő–szerda 10–17, csütörtök 10–19 óra.

IMAÓRA

Kútvolgyi Szűz Mária-engesztelőkőpalna: engesztelő vir-rasztás hazánk lelki megújulásáért minden csütörtökön 20 órától pénteken 5 óráig az Oltáriszentség előtt. 22 órákor szentmise. Cím: Budapest XII., Galgóczy u. 49. (BKK: a Széll Kálmán térről a 128-as busszal a végállomásig, a Regőczy István térig.)

Az Örökimádás-templom (Budapest IX., Üllői út 75–77.) szent-ségimádási rendje: hétköznap 8 órától 18 óráig, vasárnap 12 órától 18 óráig. Minden csütörtökön a 17 órákor kezdődő imaórán, majd az azt követő szentmisén előre felvett miseszándékokért imádkoznak. Minden hónap első csütörtökén Erdő Péter bíboros celebrálásával papi és szerzetesi hivatásokért, a másodikon a templom karitászcsoportjának szándékára, a harmadikon az imalábadá elhelyezett szándékokért imádkoznak.

A Szent István-bazilika Mária-kápolnájában (Budapest V., Szent István tér 1.) égi kérésre, huszonhat éve minden csütörtökön 20 órától péntek reggel 5 óráig engesztelő imavirrasztást tartunk Magyarországra, a magyarság lelki megújulásáért. 21 órákor mindig más atya mutat be szentmisét a két legszentebb Szív szándékára. Mindenkit szeretettel várunk! Imádkozzunk együtt!

Előpénteki missziós konferenciabeszédek a magyar családokhoz a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII., Csaba utca 5.). A 18 órákor kezdődő szentmisék után a kistemplomban beszélgetés az elhangzott homíliáról. Mindenkit szeretettel várnak. Bővebb információ: <https://www.varosma-joriplebania.hu/>

Elváltakért és egyedül maradtakért mutatnak be szentmisét minden hónap első keddjén 17 órákor a budapest-belvárosi Nagyboldogasszony-főplébánia-templomban (Budapest V., Március 15. tér 2.). A szentmise után tematikus beszélgetésre hívják a résztvevőket.

Szentmisét mutatnak be Mindszenty József bíboros boldog-gá avatásáért a városmajori Jézus Szíve-templomban (Budapest XII., Csaba u. 5.) a következő napokon: 2025. május 6., kedd, június 6., péntek, július 7., hétfő, augusztus 6., szerda, szeptember 6., szombat, október 6., hétfő, november 6., csütörtök, december 6., szombat. A szentmisék 7 órákor kezdődnek.

ORSZÁGOS ZARÁNDOKLAT

Országos Engesztelő Mindszenty-zarándoklat lesz Buda-
pesten 2025. május 3-án, szombaton a Szent István-bazilikában (Budapest V., Szent István tér). A 10 órákor kezdődő szentmisét Erdő Péter bíboros, prímás, esztergom-budapesti érsek mutatja be, a szentbeszédet Udvardy György veszprémi érsek mondja. Az eseményre Mindszenty József pappá szentelésének 110., érseki kinevezésének 80., égi születésnapjának 50. évfordulója alkalmából rendezendő ünnepségsorozat keretében kerül sor. Mindenkit szeretettel várnak!

FELNŐTTKATEKÉZIS

A győri Szent Ignác bencés templomban (Győr, Fazekas köz 2.) Kelemen Áron bencés atya tart előadás-sorozatot *Szent Lukács evangéliumáról*. Az előadások minden hónap második ked-djén (május 13., június 10.) 19.30-kor kezdődnek. Minden érdeklődőt szeretettel várnak!

FELVÉTELI

A Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola, Kelet-Magyarország egyetlen katolikus pedagógusképző felsőfokú intézménye felvételt hirdet a 2025 szeptemberében induló képzéseire. Szeretettel várják a jelentkezőket a 2025/2026. tanév levelező tagozatos (állami ösztöndíjas és költségtérítéses) képzéseire, me-lyekre május 30-ig lehet jelentkezni. További információk a <https://szentatanaz.hu/> oldalon, illetve a Tanulmányi Osztályon a 06/42-597-602 telefonszámon vagy a tanulmanyigyek@szentatanaz.hu e-mail- címen.

BENCÉS ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓ

A győri Szent Mór Bencés Perjelség és a fenntartásában működő Czuczor Gergely Bencés Gimnázium és Kollégium (Győr, Széchenyi tér 8.), a Győri Bencések, a Czuczor Gergely Bencés Gim-názium és Kollégium Diákönkormányzata és a Bencés Nevelésért Alapítvány szeretettel várja a 5-re és 0-ra végződő esztendőkbén elballagott öregdiákjait a hagyományos közös érettségi találkozóra május 24-én, szombaton. Gyülekező a Széchenyi téren 9.30 órától. További kérdések: iroda@czuczor.osb.hu

KÁNTORKÉPZÉS

A Liturgikus és Egyházzenei Intézet Harmath Artúr Köz-ponti Kántorképzője idén is meghirdeti kántorképző tanfolyamát, melyet június 26. és július 25. között szerveznek meg a budapesti Piarista Gimnáziumban (Budapest V., Piarista utca 1.). A jelentke-zési határidő: június 16. A négyhetes nyári képzés során egyéni hangszere órák, csoportos elméleti kurzusok, liturgikus gyakor-latok, valamint szakmailag képzett oktatók segítik a felkészülést. A szervezők e-mailben várják az érdeklődők jelentkezését a malezi.hakk@gmail.com címen, illetve nyomtatott formában postai úton az intézet székhelyére: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42. Bővebb információk: <https://www.liturgia.hu/>

Kántor alapszakot indít az Eszterházy Károly Katolikus Egyetem az Egri Hittudományi Főiskolával együttműködésben. A képzés célja olyan kántorok képzése, akik a kántori szolgálat ellátása mellett képesek az evangélium üzenetének átadására énekekben, zenében; felkészültek az egyházzeneiért felelős szolgál-atra, valamint az egyházzene elméleti és gyakorlati ismereteinek birtokában képesek a különböző életkorú plébániai csoportokkal való foglalkozásra. A 2025 szeptemberében induló szakra az egyetem felvételiútlátnak szóló oldalán található jelentkezési lap beküldésével lehet jelentkezni május 20-áig. A szakkal kapcsol-atban további információ a következő elérhetőségeken kérhető: Eszterházy Károly Katolikus Egyetem Felvételi és Pályaterve-zési Osztálya (A épület; Eger, Eszterházy tér 1., fsz. 131.), T.: 06/36-520-424; 06/36-520-400/3179-es vagy 4338-as mellék, illetve Egri Hittudományi Főiskola (Eger, Foglár Gy. u. 6.), T.: 06/36-312-916.

LELKIGYAKORLAT

A Szent Gellért Lelkigyakorlatos Házban (Leányfalu, Móríz Zsigmond út 141.): május 08-án 18 órától 11-én 13 óráig Gál Péter atya lelkigyakorlata: Szabadulás a nemzedéki terhektől. Elérhetőség: 06/26-383-212, 06/30-466-0749

Bánatszelidítő. A halál közelségével és a gyász fájdalomnak terhével küzdőknek, valamint a mindennapi veszteségeken való to-váblépéshez szeretnének segítséget nyújtani sorstárscsoportjaink-ban. Találkozás a Pasaréti Községi Ház (Budapest II., Pasaréti út 102.) első emeleti termében kététen szerda délelőttönként 10 órától 11.30-ig, a Szent Anna Plébánia (Budapest I., Aranyhal u. 1., a Baththyány téren, a templom mögött) alsó hittantermében pedig kététen szerda esténként 18 órától 19.30-ig. Időpontok: 2025. május 7., 21. Az együttléteket – segítő sorstársakkal – Tegzes Katalin SA nővér vezeti. E-mail: kato.tegzes@gmail.com T.: 06/30-462-9272

MÉCS Napok – lelkigyakorlat lesz fiatal pároknak Budaté-
tényben, a verbita Szent Arnold Lelkigyakorlatos Házban (Budapest XXII., Bajcsy-Zsilinszky u. 3-5.) 2025. május 23-25., péntek estétől vasárnap délutánig. A programot vezeti: Mészáros Domonkos OP atya. Jelentkezési határidő: május 18., vasárnap. A MÉCS Napok lelkigyakorlatokat a MÉCS-ben szolgálatot vállaló papok és ház-as-párok szervezik minden érdeklődőnek. Szeretettel várják az együtt járó és jegyespárokat, valamint a három éven belül házasodott házaspárokat. További információ: <https://mecshonlap.hu/>

„Ne félj, nem ítélek el! Ne sírj, ne bánkódj!” Abortusz, vetélés, lombikbaba-elvesztés fájdalmát hordozókat hívják lelkigyakorlatra Máriabesnyőre, 2025. május 22-25. között. Jelentkezés: nefeljnem-tellek@gmail.com, vagy +36/20-823-2201 (Treier Mária).

LELKINAP

Országos Cigánypasztorációs Csendes LelkiNap lesz Csak-ta-Szentkúton a Boldog Ceferino Intézet szervezésében, 2025. május 10-én, szombaton 09 – 14.45 óra között. A lelkínap témája: Példaképeink. A nap tanítója: Székely János szombathelyi me-gyéspüspök. Az esemény ingyenes, viszont regisztrációhoz kötött. További információ: +36/30-161-2577, Szabó Veronika. e-mail: asszisztens@boldogceferinointezet.hu Szeretettel várnak minden érdeklődőt!

RÓZSAFÜZÉR-IMÁDSÁG

TÉRden álló férfiak rózsafüzér-imádsága lesz Budapes-
ten, a Szent István-bazilika előtti Szent István téren. Időpontok:

A BUDAPEST-KELENFÖLDI SZENT GELLÉRT PLÉBÁNIA EGYHÁZI FENNTARTÁSÚ URNATEMETŐJÉBEN URNAFÜLKÉK MEGVÁLTÁSÁT, valamint ZÁRTSZÓRÁSOS TEMETÉS LEHETŐSÉGÉT KÍNÁLJA.

Temetőnk minden nap 8 – 18 óráig látogatható.

Urnairoda nyitvatartása:
Hétfőtől péntekig: 9.30-tól 16.30-ig
Telefon: 1/203–8912; E-mail: urnairoda@szgp.hu

Plébániai iroda nyitvatartása:
Hétfőtől péntekig: 9.30-tól 16.30-ig
Telefon: 1/203–8915; E-mail: iroda@szgp.hu

Templomunk miserendje:
Vasárnap: 9.00, 11.00 és 18.00
Hétköznap: 7.00 és 17.00 Szombaton 7.00 és 18.00

Cím: 1115 Budapest, Bartók Béla út 149.; Honlap: <https://szgp.hu>

PÜNKÖSDI BÚCSÚ CSÍKSOMLYÓN
június 5-9. | 5 nap | 159.900 Ft/fő

ZARÁNDOKLAT MEDJUGORJÉBA
AZ ELSŐ JELENÉS ÉVFORDULÓJÁN
június 23-27. | 5 nap | 149.900 Ft/fő

GÖRÖGKATOLIKUS ZARÁNDOKLAT RÓMÁBA
június 26 - július 3. | 8 nap | 469.900 Ft/fő

FATIMAI ZARÁNDOKLAT
július 16-21. | 6 nap | 429.900 Ft/fő

OLASZ SZENTEK ÉS SZENTÉLYEK NYOMÁN
augusztus 18-24. | 7 nap | 339.900 Ft/fő

NAGY ZARÁNDOKLAT
LA SALETTE, LOURDES, SANTIAGO, FATIMA
aug. 29 - szept. 7. | 10 nap | 649.900 Ft/fő

LOURDES-I ZARÁNDOKLAT REPÜLŐVEL
szeptember 23-27. | 5 nap | 369.900 Ft/fő

ZARÁNDOKLAT RÓMÁBA
(REPÜLŐVEL - BÉCSI INDULÁS)
október 13-17. | 5 nap | 349.900 Ft/fő

GUADALUPEI ZARÁNDOKLAT
MEXIKÓI KÖRUTAZÁSSAL
november 4-12. | 9 nap | 1.049.900 Ft/fő

VIA SACRA ZARÁNDOK UTAZÁSI IRODA
+36 20 500 5050
www.viasacra.hu

igényes közösség tagjai. Bővebb információk a főiskola honlapján a kollégiumok menüpont alatt találhatóak. Kérdések esetén szívesen állunk rendelkezésre a 06/96-313-055-ös telefonszámon, valamint a szakkollegiumok@bjhf.hu internetes elérhetőségen. Jelentkezési határidő: 2025. július 15.

ELŐADÁS

A lelkiismereti szabadság nemzetközi jogi védelme – Eras-mus vendégelőadás lesz a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Dísztermében (Budapest V., Piarista köz 1.), 2025. má-jus 15-én, csütörtökön 18–20 óra között. Téma: A lelkiismereti szabadság nemzetközi jogi védelme az egyházakkal és a vallási közösségekkel kötött megállapodásokban: egy szlovák kísérlet. Előadó: Prof. JUDr. Marek Šmíd PhD., a Nagyszombati Egyetem pozsonyi Katolikus Teológiai Fakultásának dékánja. Bevezeti: Dr. habil. Papp Miklós tanszékvezető. Bővebb információ: <https://sapientia.hu/esemenyek> Minden érdeklődőt szeretettel hívunk és várunk!

TRADICIONÁLIS
HARANGOK ÖNTÉSE

GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC

Ref.: www.harangontes.hu

Cím: 2162 Órbottyán, Dózsa Gy. u. 3., Pf. 10.
Mobil: +36 30 948 9575 | +36 30 728 8161
Tel.: +36 28 360 170
E-mail: gombosmi@harangontes.hu | info@harangontode.hu

VEZETETT FELFEDEZŐTÚRÁK

Barokk világ Győr szívében – Látogatás a győri bencéseknél. Vezetett felfedezőtúrák a 17–18. században épült győri egykori jezsuita, ma bencés rendházban. A séták keretében meglátogatják a barokk templomot, a szerzetesközösség étkezőjét, a Salve Regi-na-lepcsőházat és a gyógyszerterát. Helyszín: Győr, Széchenyi tér 9. Időpontok: 2025. május 9., 23., június 6., 20., pénteki napokon 14 és 15.30 óra között. A túrákon egy alkalommal legfeljebb 35 fő vehet részt, emiatt előzetesen regisztrálni kell a titkarsag@bencesgyor.hu címen. Csak előre regisztrált látogatókat tudnak fogadni! A levélben mindenképp jelezni kell, melyik dátumra szeretne jelentkezni!

KIÁLLÍTÁS

„Istennek Kintes Tárháza” címmel kiállítás tekinthető meg az esztergomi Bibliotheca ferences vonatkozású ritkaságaiból az Eszter-gomi Főszékesegyházi Könyvtárban (Esztergom, Pázmány Péter u. 2.). A kiállítást rendezte: Dobó Judit, Németh Boglárka, Ócsai Eszter.

Kiadja a Magyar Kurír
Terjesztés a Magyar Posta Rt.
Hírlap Üzletág, előfizethető
a kiadónál, a postán.

Nyomás: Virtuoz Kiadó és Nyomdaipari Kft. • Ügyvezető: Tolonics Gergely
ISSN 0133–1205
KÉZIRATOKAT NEM ÖRZÜNK MEG
ÉS NEM KÜLDÜNK VISSZA.
LAPZARTA: 2025. április 28.

Főszerkesztő és felelős kiadó: Kuzmányi István
Lapszerkesztő: Baranyai Béla • Lapszerkesztő-helyettes: Körössy László
Szerkesztőség: Agónás Szonja, Bodnár Dániel, Fábán Attila, Gátas Judit, Horogszegi-Lenhardt Erika, Hollósi Judit, Lambert Attila, Merényi Zita, Mészáros Ákos, Náduvvari Dorottya, Pallós Tamás, Szalontai Anikó, Székács István, Thullner Zsuzsanna, Trautwein Éva, Vámosy Erzsébet

Olvasószerkesztő: Kodítek Bernadett
Korrektor: Szántó István • Tördelés: Kuzma Angéla
Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1068 Budapest, Városligeti fasor 42.
Postacím: 1406 Budapest, Pf.: 100 • Tel.: +36/1-317-3933
www.ujember.hu • e-mail: mk@katolikus.hu

Előfizetés, terjesztés: +36/1-235-0484; +36/1-633-3132; terjesztes@ujember.hu
Előfizetés megrendeléséhez kérjük, vegye fel a kapcsolatot kollégáinkkal a fenti elérhetőségek valamelyikén. Egyéni példányos előfizetés belföldről negyedévre: 5785 Ft, fél évre: 11 570 Ft, egy évre: 23 140 Ft. Magyar Kurír 10700732-68366180-51100005 (CIB Bank).
Könyvesbolt: 06/1-266-0845; konyvesbolt@ujember.hu
Médiaajánlat kérhető: 06/1-317-3933; hirdetes@ujember.hu
Közlemények, gyászjelentések, apróhirdetések feladása:
+36/1-317-3933; aprohirdetes@ujember.hu; <http://ujember.hu/aprohirdetes-feladasa/>

Magyar gyerekek rajzait vitték el Ferenc pápa sírjához

Nyúl M. Fidelis szerzetesnővérrel beszélgettünk

A makói Signum Kéttannyelvű Egyházi Általános Iskola alsó tagozatos diákjai Nyúl M. Fidelis Boldogasszony-iskolanővér buzdítására még a tavaszi szünet előtt rajzokat készítettek Ferenc pápának, amelyeket a Szentatya titkárán keresztül szerettek volna eljuttatni neki. Ferenc pápa halála miatt azonban már csak a sírjához tudták elhelyezni a gyerekek ajándékát. Az éppen Rómában tartózkodó Fidelis nővérrel telefonon beszélgettünk.

– A makói Szent István Király Plébánia Facebook-oldalán április 27-én, vasárnap este megjelent egy kis videó, amelyben beszámolnak arról, hogy magyar kisgyerekek rajzait helyezték el Ferenc pápa sírjánál. A videón megszólal Pálfi Zoltán, a makói Szent István Király Plébánia plébánosa is, aki a zárandoklatot vezeti. Kikkel vannak most Rómában?

– A plébániai egyházközségnek már régebben elkezdtünk zárandoklatot szervezni a szentévre, és éppen erre az időpontra találtunk szállást. Velünk jött öt gyerek is, közülük négyen a Signum iskolába árnak. Azoknak, akik nem tudtak velünk tartani a zárandoklatra, azt javasoltuk, hogy írjanak imaszándéko-

kat, amelyekért imádkozunk majd Rómában azokon a helyeken, ahol szentmisén veszünk részt. A gyereket pedig arra bátorítottuk, hogy rajzoljanak a Szentatyának. A zárandoklaton most ötvenöten veszünk részt. Szombat este érkezünk Rómába, mert úgy terveztük, hogy részt veszünk Carlo Acutis szentté avatásán, de ezt végül Ferenc pápa halála miatt el kellett halasztani.

– Honnan jött az ötlet, hogy a gyerekek rajzoljanak Ferenc pápának?

– Sok kisdíák szeretett volna eljönni Rómába, akiket hittanra tanítok az iskolában, de sokuknak nem volt lehetőségük erre. Az az ötletem támadt, hogy rajzoljanak a Szentatyának, vigyünk neki valami kedvességet. A kis alsósok lelkesek voltak, valaki már másnapra elkészítette a rajzát. Hosszan készültünk a zárandoklatra, a templomokban egész nagybőjtben gyűjtöttük

az imaszándékokat, a gyerekekkel pedig még a tavaszi szünet előtt elkészítettük a rajzokat, melyeket fűzötté fűztem össze. Mivel ismertük a pápa egyik titkárát, biztosan célba ért volna a kis ajándékunk. Már meg is volt címezve a boríték...

– Ferenc pápa azonban húshétfőn váratlanul meghalt.

– Vasárnap tudtunk eljutni a Santa Maria Maggiore-bazilikába, a Szentatya sírjához. Olyan sokan voltak, hogy hiába regisztráltunk, nem mehettek előre a bejelentett csoportok. Egy rendőr aztán mégis előreengedett minket.

– Milyen rajzokat készítettek a gyerekek?

– Sokat meséltem nekik a hittanórákon a Szentatyáról. Egy kislány azt a jelenetet rajzolta le, amikor a pápa találkozott egy nagyon idős kerekesszékes szerzetesnővérrel. Többen azt ábrázolták, ahogyan a pápa a világért imádkozik. Az egyik kisgyerek a földet rajzolta le, felette az éggel, afölött pedig a ragyogó mennyországgal. Volt, aki egy könyvből kikereste a tiarát, de mondtam, hogy Ferenc pápa ezt nem használja, ezért ő készített egy másik rajzot is.

– Hogyan élte meg azt a pillanatot, amikor a kis könyvet átadta a sírnál?

– Nagyon megható volt! Ferenc pápa sírjánál egy őrnek adtam a kezébe a gyerekek rajzait. Nagyon kedves volt, méltóságteljesen vette át a kisdíák munkáit, egyáltalán nem akadékoskodott. Készült is erről egy kisfilm a makói Szent István Király Plébánia jóvoltából, hétfő délelőttig már tizenegyezren látták a videót. Nagyon nagy ajándék volt nekem, hogy elhozhattam a Szentatyához azoknak a gyerekeknek a jókívánságait, akiket tanítok. Gyönyörű pillanat volt! Ritkán hatódom meg, de most nem tudtam énekelni a megindulástól. Megrendítő volt! Annyira egyszerű a sír, annyira kifejezi Ferenc pápát, az egész lényét, azt az egyszerűséget, szerénységet, amit egész életében képviselt. Előző nap temették el, vasárnap már ott jártunk.

– A gyerekek mit szólnak ahhoz, hogy sikerült eljuttatni az ajándékukat a sírhoz?

– Még nem tudtam beszélni velük, de biztosan fogok. Nagy büszkeség lesz nekik.

– Említette, hogy a zárandoklaton részt vesz öt kisgyerek is. Ők hogyan élték meg Ferenc pápa sírjának meglátogatását?

(Egy kisgyerek veszi át a telefont, hogy személyesen mondhassa el az élményeit.)
– Én is rajzoltam, mégpedig azt, hogy térdel, és imádkozom Ferenc pápát. Amikor ezt készítettem, akkor még azt kértem, hogy gyógyuljon meg. Most, hogy meghalt, most is látja a mennyből a rajzom. Olyan, mintha élne.

Vámosy Erzsébet
A videót és a fotókat készítette:
Juhász Kornélia

Rendkívüli ember volt

Sulyok Tamás köztársasági elnök emlékezik

Sulyok Tamás köztársasági elnök a katolikus egyházfő szombati búcsúztatója után nyilatkozott az M1 aktuális csatornának Rómában.

Elmondta: Ferenc pápánál mindig a személyes kapcsolatnak az elsődlegességét érezte, és azt, hogy rendkívüli derű áradt belőle és rendkívüli szabadság. Egy igazi szabad ember volt, aki az igazság megélése útján érthette el a teljes belső békét és szabadságot, ami sugárzott belőle. Köztársasági elnökként azt tanulta tőle, hogy az államközi kapcsolatokban, az államférfiak között is a személyesség igen fontos dolog. Arról, hogy Ferenc pápa miért tartja nagyon különlegesnek a szívében a magyarokat, Sulyok Tamás úgy fogalmazott: Ferenc pápa mondta neki, hogy szereti a magyarokat. Ennek egy személyes okát is vázolta: Argentínában dolgoztak mellette magyar nővérek.

„Azt gondoltam, hogy sok mindent tudott Magyarországról a rendjén keresztül is, a jezsuita renden keresztül is” – mondta az államfő. Hozzátette: amikor Ferenc pápa Magyarországon járt a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszuson, akkor a pápa arcán látott „bizonyos változásokat”. Ő valóban bizonyos fokig hazaért Magyarországon, és azt gondolom, hogy a magyarok is mindig nagy szeretettel fognak rá emlékezni és gondolni, és ezt a kapcsolatot, amit ő Magyarországgal ápol, ezt mi most a lelkünkben ápoljuk tovább”

– hangsúlyozta az államfő, akit egy éve audiencián fogadott a katolikus egyházfő.

Sulyok Tamás szerint amit Ferenc pápa életéből, munkásságából nekünk, magyaroknak, hívőknek és nem hívőknek egyaránt tovább kell vinnünk, az a béke mindenáron való szeretete. Ez Ferenc pápára abszolút jellemző volt, Krisztus békéjét hirdette ezt a világpolitikára is egyértelműen kiterjesztette – tette hozzá. Ez egy nagyon fontos lépése és egy nagyon fontos meggyőződése volt Ferenc pápának. De

úgy gondolom, hogy megtanulhatjuk tőle azt a belső békéből eredő szabadságot és azt a vídamságot, amivel ő az életét élte” – mondta Sulyok Tamás.

Forrás: MTI
Fotó: MTI/Bruzák Noémi

Magyarország elvesztette egy barátját, a Szentatya szeretett bennünket

Orbán Viktor miniszterelnök nyilatkozata

Ferenc pápa temetési szertartása egyszerű volt búcsú és fölemelő, reményt adó esemény – jelentette ki Orbán Viktor miniszterelnök a TV2-nek nyilatkozva szombaton, az egyházfő temetési szertartása után Rómában.

Ferenc pápa személyes ismerőse és a bekezdeményszerzésben „fölbujtója, bátorítója, biztatója” is volt, tehát nagyon sokat köszönhet neki. Egy barátot vesztettem el, és Magyarország is elvesztette egy barátját, mert a

rancsnak. Hozzátette: ugyanakkor azzal, hogy az amerikai elnök végül is a békétábor élére állt, megnőtt az esélye annak, hogy egyre többen megértsék ezt az üzenetet.

Orbán Viktor véleménye szerint a következő pápának nagyon nehéz kérdésekben kell majd olyan álláspontot kialakítania, ami újra egyesíti a Katolikus Egyházat, és megnyugvást jelent az Egyházon belül egyre inkább egymástól eltérő irányzatok számára is. „Nem szervezői, hanem inkább hatalmas intellektuális feladat előtt áll a következő pápa”, a katolikus, majd a keresztény egység megerem-tése érdekében.

Rámutatott: a világon a legtöbben a keresztények közül hálnak meg a hitük miatt. Ez nem mehet így, meg kell védenünk magunkat, meg kell védenünk egymást, és ehhez kell egy erős összetartozás-érzés, kell egy pápa, aki egyesít bennünket. Aki újra nyugvópontra juttatja a vitáinkat, és megerősíti a közösséget – tette hozzá.

A pápaválasztó konklávéban Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek esélyeit firtató kérdésre reagálva nem kívánt esélylatolgatásokba bo-

Szentatya szeretett bennünket” – fogalmazott a kormányfő.

Hangsúlyozta: mivel most háború van, Európában és a világ több pontján is naponta hálnak meg százával, ezrével az emberek, ezért Ferenc pápa szellemi, lelki örökségének, életművének leginkább a békére vonatkozó része az, ami „körülölet bennünket”. „Ezért ma minden a békéről, a háború végéről szól”. „Legyetek bátrak és kössetek békét”, ez volt a mai nap üzenete – összegzett a miniszterelnök.

Arra a kérdésre, hogy megértik-e ezt az üzenetet a világ vezetői, Orbán Viktor azt felelte: „ha én megértettem, akkor biztosan mások is meg tudják érteni”, az már nehezebb kérdés, hogy tudnak-e engedelmeskedni egy ilyen pa-

csátkozni. Kijelentette: három dolgot tud biztosan mondani. Az első, hogy Magyarország nagyon sokat köszönhet a Katolikus Egyháznak. A második, hogy „Magyarország nagyon sokat köszönhet a magyar Katolikus Egyház fejének, Erdő Péter bíboros úrnak”, a harmadik, pedig, hogy Erdő Péter „egy kiemelkedő intellektus”. Arra kérdésre, hogy mit üzen a magyaroknak a Ferenc pápa búcsúztatása alkalmából meghirdetett nemzeti gyásznapi alkalmából, Orbán Viktor azt felelte: „csendesség, elmélyedés, önvizsgálat, és holnap reggel jobb emberként keljünk föl!”.

Forrás: MTI
Fotó: Orbán Viktor Facebook-oldala/
MTI/Bruzák Noémi

„A mennyországban van az apukám?”

Amikor a Szentatya válaszolt egy síró kisfiú kérdésére

Sokan a gesztusok pápájaként is emlékeziünk Ferenc pápára. Nehéz kiemelni egyetlen történetet, az egyik legemlékezetesebbet most mégis közreadjuk. A Szentatya 2018. április 15-én Róma egyik külvárosi, zsúfolt, omladozó lakótelepére látogatott. Itt megható beszélgetést folytatott egy, a környéken lakó kisfiúval, akinek akkoriban halt meg az édesapja, aki nem volt hívő, de gyermekeit megkereszteltette.

»jó ember volt« – mondta a Szentatya a gyerekeknek. – Milyen szép látni egy gyermek tanúságtételét, aki örökölte édesapja lelki erősségét, és vette a bátorságot, hogy mindannyiunk előtt merjen sírni. Ha ez az ember ilyen gyermekeket tudott nevelni, valóban igaz, hogy jó ember volt. Ő jó ember volt. Talán nem kapta meg a hit ajándékát, nem volt hívő, de megkereszteltette a gyermekeit. A szíve a helyén volt. Isten az egyetlen, aki meg tudja mondani, ki van a mennyben» – magyarázta a Szentatya.

„Hogy Emanuele kérdésére jó választ adjunk, érdemes elgondolkodnunk azon, milyen Isten, és milyen szíve van Istennek. Mit gondoltok? Istennek olyan szíve van, mint egy apának, mint egy édesapának. Gondoljátok, hogy ezzel az apai szívvel képes lenne Isten távol tartani magától azt az édesapát, aki, bár maga nem volt hívő, megkereszteltette a gyermekeit, és ilyen szépen nevelte őket? Hát elhagyhatja Isten az ő gyermekeit? – kérdezte Ferenc pápa. – Elhagyja Isten a gyermekeit, amikor jól viselkednek?” A gyerekek kórusban válaszolták: „Nem.” „Emanuele, ez a válasz a kérdésre – mondta a pápa a kisfiúnak. – Isten biztosan nagyon büszke volt az apukádra, hiszen egy hívőnek egyértelmű, hogy megkeresztelteti a gyermekeit, de egy nem hívőnek nem az. Isten biztosan nagyon-nagyon örült ennek.”

Fordította: Koszoru Péter
Forrás: Thetablet.co.uk
Fotó: Famigliacristiana.it

„Köszönöm, hogy visszahoztál a térre”

Ferenc pápa utolsó órái

A pápa utolsó szavai között köszönetet mondott személyes egészségügyi asszisztensének, Massimiliano Strappettinek, amiért arra biztatta, hogy húsvétvasárnap, az Urbi et Orbi áldás után körbe-menjen a téren a pápamobillal az emberek között: „Köszönöm, hogy visszahoztál a térre.”

A pápa utolsó szavaival is a köszönetét fejezte ki azoknak, akik betegsége idején, de már jóval korábban is folyamatosan vigyáztak rá: egyikük Massimiliano Strappetti ápoló, aki – ahogy a pápa egyszer mondta – megmentette az életét azzal, hogy vastagbélműtétet javasolt neki, és akit a Szentatya később, 2022-ben személyes egészségügyi asszisztensévé nevezett ki.

Strappetti végig a pápa mellett volt a 38 napos kórházi tartózkodása során a Gemelli-klinikán, majd miután hazatért a Vatikánba, a Szent Márta-házban is éjjel-nappal vele volt, így húsvétvasárnap az Urbi et Orbi áldás alatt is. Előző nap a Szent Péter-bazilikába mentek, hogy áttekintsék a másnapi „útvonulat”, amelyen Ferenc pápa majd megjelenik az áldások erkélyén. És vasárnap, a vatikáni bazilika homlokzatának közepén lévő erkélyről adott áldás után – amikor a kezdetben harmincötezer fős tömeg már ötvenezresre nőtt –, a pápa még egy utolsó, jelentőségteljes meglepetést akart okozni azzal, hogy tett egy kört a Szent Péter téren a pápamobillal. Bár nem minden aggodalom nélkül: „Gondolod, hogy meg tudom csinálni?” – kérdezte Strappettitől, aki megnyugtatta. Az első út a pápamobillal, miután elhagyta a Gemelli-klinikát – az életének utolsó útja.

A pápa fáradtan, de elégedetten köszönetet mondott asszisztensének: „Köszönöm, hogy

visszahoztál a térre.” A hálának ezek a szavai rávilágítanak arra, milyen fontos volt az argentin pápának – aki pontifikátusának meghatározó elemévé tette a hívekkel való közvetlen kapcsolatot –, hogy újra az emberek között lehetett. Ferenc pápa ezt követően délután lepihent, majd nyugodtan megvacsorázott. Reggel 5.30 körül jelentkeztek a rosszullet első jelei, a mellette lévő azonnal segítséget nyújtottak. Több mint egy órával később – búcsúként még intett Strappettinek – a Szent Márta-ház második emeleti lakásában az ágyán fekvő kómába esett. Nem szenvedett, minden gyorsan zajlott le – mesélik azok, akik mellette voltak az utolsó pillanatokban.

Csendes, szinte váratlan halál volt ez, egy olyan pápa távozása, aki mindig nagy diszk-

réción kezelte egészségi állapotát. Egy nappal húsvétvasárnap után történt, egy nappal azután, hogy megáldotta a várost és a világot, egy nappal azután, hogy hosszú idő után ismét „átölelte” az embereket. Azokat, akiknek már a megválasztása utáni első pillanatokban, 2013. március 13-án egy „közös” útra tett ígéretet.

Fordította: Hollósi Judit
Forrás: Vatican News
olasz nyelvű szerkesztősége
Fotó: Vatican Media

Rolandas Makrickas bíboros, litván érsek örökösét afelett, hogy teljesüljön Ferenc pápa kívánsága, hogy a Salus Populi Romani-ikon mellé temessék el. Egyszerű sírmeleket akart, olyat, mint amilyen az élete volt: közel akart maradni Mária-hoz, abban a bazilikában, amelybe százhuszonhat alkalommal látogatott el.

Rolandas Makrickas, a Santa Maria Maggiore-bazilika koadjutor főpapja ma a Ferenc pápa pontifikátusához legbensőségesebb, legünnepélyesebb módon kötődő felelősséget viseli: örökösét afelett, hogy a pápa végakarata megvalósuljon.

A Szentatya április 21-én, hétfőn bekövetkező halála után ez a bazilika lesz az, amely őrzi majd földi maradványait, egy olyan egyszerű sírban, mint az élete. A „világ végéről” érkezett pápa úgy döntött, hogy lelki örökségként az Istenszülőbe vetett bizalom élő tanúságát hagyja hátra, azon keresztül is, hogy a Salus Populi Romani-ikonja mellé temetkezik. Kívánsága mély, a hétköznapiakat átítató, valóságos Mária-tisztelettről tanúskodik, amely életében és

halálában is arra ösztönözte, hogy közel legyen Máriához. Ez a döntés prófétai gesztusként jelenik meg, és egyben felhívás az egész Egyház számára, hogy alázatosan, konkrétan élje meg a hitét, az Úrra bízva magát.

Idézet Ferenc pápa végrendeletéből:

„Életemet, papi és püspöki szolgálatomat mindig Urunk édesanyjára, a Boldogságos Szűz Máriára bízom. Ezért kérem, hogy földi maradványaim a feltámadás napjára várva a Santa Maria Maggiore pápai bazilikában nyugalodjanak.

Azt kívánom, hogy utolsó földi utam ezen a nagyon ősi Mária-kegyhelyen érjen véget, ahová minden apostoli utam kezdetén és végén elmentem imádkozni, hogy szándékaimat bizalommal a Szeplőtlen Szűzanyára bízom, és megköszönjem neki gyengéd, anyai gondoskodását.

Kérem, hogy sírhelyemet az említett pápai bazilika páli kápolnája (Salus Populi Roma-

ni-kápolna) és a Sforza-kápolna közötti mellékfolyosó fülkéjében készítsék el, amint az a csatolt mellékletben látható. A sírnak földben kell lennie; legyen egyszerű, különösebb díszítés nélkül, egyetlen felirattal: Franciscus.”

Rolandas Makrickas bíboros az AgenSIR olasz katolikus hírügynökségnek nyilatkozott Ferenc pápa nyughelyéről.

– Mi a jelentősége a Santa Maria Maggiore-bazilika számára annak, hogy Ferenc pápa

úgy döntött, itt temetkezik, az általa kért egyszerűségben?

– Számunkra az, hogy otthont adunk Ferenc pápa sírjának, azt jelenti, hogy egy olyan apát fogadjunk, aki miután egész életét egyszerűségben élte le – amiről pápaságának névválasztása is tanúskodik –, nem idegenként tér haza, hanem olyan emberként, aki nem kevesebb mint százhuszonhat alkalommal jött el ebbe a bazilikába. Életének legfontosabb pillanataiban, mint például az apostoli utazások előtt és után vagy a kórházból való visszatérésekor.

Úgy fogadjuk őt, mint aki nemcsak az Atya, hanem az Édesanya házába is visszatér.

– Hogyan éli meg személyesen azt a felelősséget, amelyet Ferenc pápa Önre bízott a temetéssel kapcsolatos utolsó kívánságainak kezelésével?

– Igazi megtiszteltetés, de egyben nagy felelősség is, hogy

pontosak legyünk mindenben, amit a Szentatya kért a sírjára vonatkozóan: mert azt akarta, hogy a sírja az életéről szóljon. Úgy döntött, hogy nagyon egyszerű, a legszükségesebbeket tartalmazó sírhelyet választ, ahogyan korábban úgy döntött, hogy a Szent Márta-házban, és nem a Palotában él. Azért hasonlítom össze ezt a két választást, mert folytonosságot jelentenek, amiből megértjük, miért olyan egyszerű a sírja. Mert nagyon egyszerűen élt, együtt az emberekkel, a hívekkel, akikhez nagyon közel állt, különösen a szegényekkel és a rászorulókkal. És azt is akarja, hogy a sírjával, a már elhunytként való jelenlétével is ilyen egyszerű és az Istenanyához közeli módon emlékezzenek rá.

– Melyik személyes emléket tartja a legkedvesebbnek Ferenc pápával kapcsolatban?

– Úgy emlékezem rá, mint egy nagyon egyszerű testvére-

re, aki alázatos és nagyon odafigyel minden egyes emberre és a különböző szükségleteikre. Olyan ember, akinek jó humorérzéke van, és mindig van egy jó szava, hogy bátorítson, de azért is, hogy megmutassa, hogy lehet viccelődni, és ugyanakkor megmutatni, hogy az élet komoly dolog.

– Milyen lelki örökséget hagy Ferenc pápa a jövő pápára és az egyetemes Egyházra a Szűzanya iránti különleges odaadásával, amely abban csúcsosodik ki, hogy itt akar megpihenni?

– Emberek tömegei jönnek ebbe a bazilikába, mert látták, hogyan imádkozik a pápa. Az emberek, a hívek el akarnak jönni, hogy ott imádkozzanak, ahol a pápa imádkozott. Ez az ő példájának köszönhető, a spontán tanításnak, amely a példaadásából fakadt. Nem nagy beszédekkel, prédikációkkal, hanem a személyes példájával adta ezt a tanítást.

Fordította: Thullner Zsuzsanna
Forrás: AgenSIR
Fotó: Vatican Media

AZ 1% EREJE!

LÉGY RÉSZE TE IS A VÁLTOZÁSNAK!
Karitást Támogató Alapítvány | Adószám: 19666275-1-43
www.karitaszalapitvany.hu

